1

KARIAS

Kaina 20 Pf.

Nr. 4 (1218) Vilnius, 1944 m. sausio 29 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTA A:; vyr. redaktorius Kpt. Simas Urbonas. Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jeržitų g-vė Nr. 3; telefonas per lietuvią kauką Vyr. redaktoriaus — 22. Redakcijos ir adminis racijos — 24. Spauda: Kauen-Wilnaer Verlags- und Druckerei G. m. b. H Wilna, St. Annenstr. 3, Ruf 15-66.

ŽVILGSNIS Į SAVE

Karas yra didžiausios grumtynės, kuriose panaudojamos visos kariaujančių šalių moralinės ir materialinės pajėgos. Senoji taisyklė nurodo, kad trys ketvirtadaliai laimėjimo priklauso nuo moralinių armijos ir tautos pajėgų. Vadinas, tautos, kariuomenės ir atskiro kario moralinių pajėgų stiprinimas yra pirmaeilė visų pareigų.

Dabartinėj didžiausioje Europos tautų kovoje prieš bolševizmą reikia labai rimtai susirūpinti kiekvieno žmogaus, taigi ir mūsų, karių, to svarbiausio faktoriaus — moralinių jėgų stiprinimu. Tiek pat kaip, tiek mūsų tautos ateitis reikalauja kietos valios, samoningo drausmingumo, fiziškai ir morališkai sveikų vyrų, nes tik tokiems priklauso galutinis laimėjimas plačiąja prasme. Kas, kad mes bendroje kovoje nugalėsime bolševizmą, jeigu mūsų tauta, mūsų gražiausioji vyrų bus pakrikusios moralės, kelioms kartoms suėsta samaigono nuodų, palaida, bevalė ir, kaip sakoma, nusigyvenusi nuo koto. Žmogaus dvasinis smukimas, pasiteisinant karu, yra nors ir nemaloma, tačiau taip pat labai pavojingas priešas ne tik visos tautos, bet ir atskiro žmogaus ateičiai. Juk argi netiesa, kad dažnas girtuoklis, iškrypęlis ar kitoks dvasios nusigyvenęlis karčiais labai skaudžiai pajunta savo klaidas, pajunta savo pasiblyškėjimą pats savimi, tik, deja, jau nebeturi moralinių ar net ir fizinių jėgų iš to gyvenimiškojo purvo pakilti geresniam, laimingesniam gyvenimui.

Netiesa, kad per karą ir kariuomenėje viskas nesvarbu, viskas galima, kad kaip beviltiškai pasakoma, nieko jau čia nepadarysi. Daryti reikia ir daroma, nes ir karo meto gyvenime netrūksta gražių pavyzdžių. Kaip tik karo metu ir iš kyrėkęs aktualiausioji gėrio ir blogio kova žmogaus dvasioje. Tą kovą laimi tikrieji vyrai, kurie ne tiktai supranta, bet ir išlaiko tvirtą valią, drausmę, tvarką ir saiką. Kiekvienam kariui yra labai aišku, kad be valios, drausmės ir tvarkos negalima laimėti jokios kovos, kad neįmanomas joks karinis dalinio gyvenimas. Taigi reikia taip pat išsamoniniti, kad be šių pagrindinių savybių nieko žmogus negali laimėti ir savo asmeniniam gyvenime.

Branąs karia! Nereiai matome savo tarpe visokio pobūdžio vyrų, kurie, anaiptol, nepriisideda prie mūsų moralinių pajėgų stiprinimo. Pagalau vienas kitas blogas savybės bisurlai čerčia visą lietuvių karių šeimą, palaipsniui veda į abejinąsmą, palaidą nerūpestingumą ir į pačias didžiausias blogybes. Todėl kaip tiktai, taip ir karo meto turime kartais atkreipti kritiką žvilgsnį patys į save, kad neleistume graužti mūsų vyriškų gretų dvasią alkoholio mėsėdį, palaidūnus, netvarkingus ir bevališkumo veiliui. Ne iglebę uniformuoti, pasigailėjimo verti žmogiukėčiai, o tikiai valios, drausmės ir griežto salko vyrai tikrai dėjusgais kovų pergale ir šviesių ateities gyvenimu. Todėl įvairiais gyvenimiškais klausimais dažniau pasiskaydami ir savo spaudoje, nemanome „mokinti" fronto vyrus, o tiktai priminti ir įskelti tuos netvarkos, nedrausmės ir lepšiško palaidumo pavyzdžius, kad jie viešikai išnyktų iš mūsų tarpo. Kiekvienas sužinęs balsą žmogus vyras taip ir supras šiuos mūsų pasisakymus

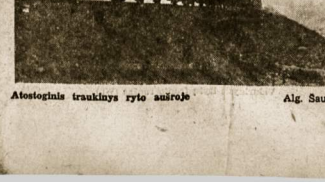

Atostoginis traukinys ryto aušroje — Alg. Šaulio nuotr.

Šveicarų laikraštis apie Lietuvą

BERNAS. (NL) Antrašte „Sovietų praktika Pabaltijyje" laikraštis „Basler Nachrichten" įsidėjo ilgoką straipsnį, kuriame, pasiremiant Lietuvos pavyzdžiu, parodoma, kaip Stalinas elgiasi su tautomis, kurios atsiduria jo valdžioje. Šveicarų laikraštis primena, kad Maskva savo laiku rėmėsi tuo, kad Baltijos valstybėse įvyko rinkimai ir, kad gyventojai prašę prijungti į Sovietų Sąjungą, todėl šios valstybės priklausančios Sovietų Sąjungai. Straipsnyje faktais atremiamas sovietų tvirtinimas apie įvykusius Lietuvoje „rinkimus" ir gyventojų prašymą priimti į Sovietų Sąjungą. Pavaizduojamos aplinkybės, kuriomis tie rinkimai įvyko ir konstatuojama, kad tie rinkimai buvę begėdiškas lietuvių tautos valios suklastojimas. Prieš rinkimus nė vienu žodžiu nebuvo užsiminta apie tai, kad „liaudies seimui" būsią pateiktas klausimas dėl Lietuvos paskelbimo sovietų respublika. Tatai lietuvių tauta patyrusi tik po rinkimų. Okupuodama Lietuvą, sovietų vyriausybė ne tik pažeidusi visuotines tarptautinės teisės normas, bet saulaužusi iš viso pakias Lietuvą su Sovietų Sąjungą rikusias sutartis: 1. taikos sutartį, 2. nepuolimo paktą, 3. Briano — Kelogo paktą, 4. konvenciją dėl puoliko apibrėžimo ir 5. savitarpinės pagalbos paktą.

SOVIETŲ — LENKŲ GINČAS

BERNAS Ministeris pirmininkas Churchillis, užsienių reikalų ministeriui Edenui dalyvaujant, I. 21 — priėmė lenkų ministerį pirmininką Mikolajczyką, lenkų užsienių reikalų ministerį ir lenkų ambasadorių prie britų vyriausybės, su kuriais tarėsi visą valandą. Pasikalbėjimo turinys buvęs sovietų lenkų konfliktas. Lenkai Churchilliui smulkiai išdėstė savo pažiūrą. „Daily Telegraph" diplomatinis korespondentas rašium su tuo rašo, kad, galinas daktras, greitai Churchillis padarys pranešimą Stalinui. Anglai ir amerikiečiai darys žygių Maskvoje, jeigu lenkų emigrantai sutiks su tinkama formule.

STOCKHOLMAS (NL) United Press iš Londono pranešą, kad ministeris pirmininkas Churchillis pats kamuoliškai ėmęsi sutvarkyti rusų ir lenkų ginčą. Paprasti diplomatiniai pasikeitimai nuomonėmis bus panaudyti laikais ir telefoniniais pasikalbėjimais tarp jo, Roosevelto ir Stalino. „Daily Herald" straipsnyje dėl lenkų sovietų konfliktą klausia: „Kiek mes iš tikrųjų esame „vienningi" ir laisvos tokiu kad šiuo metu kovojame su bendru priešu?".

STOCKHOLMAS. (NL) Vietos sluoksniuose iš Londono gauta žinių, kad Edenas iš lenkų emigrantų komiteto kategoriškai pareikalavęs susilaikyti nuo bet kokių tolesnių oficialių pareiškimų dėl Lenkijos — Sovietų sienų klausimo, kad sovietų vyriausybės dar labiau nesuerzintų.

AMSTERDAMAS (NL) JAV valstybės sekretorius Hullis penktadien, pareiškė, jog Jungtinės Valstybės yra glaudžiame kontakte su JAV ambasada Maskvoje ryšium su lenkų padėtimi. Tačiau sovietų vyriausybė dar neprimė draugiško Amerikos pasiūlymo tarpininkauti.

Pabėkęs bergžena patys kovotojai — PK-Karo koresp. Pzibilla (Wb)

NERVŲ KARAS

Iš karų istorijos yra žinoma, kad jokia valstybė kare nebuvo visiškai sumušta tiek, kad turėtų prisipažinti, jog viskas jau išsekė ir nieko daugiau nebeliko daryti — tik pasidusti. Dažniausiai pasidūdavo todėl, kad karių ir pilietių nervsj pakrikdavo. Kai tik fronte įtūnka nors ir maži nepasisekimai, silpnesnė dvasios karių ir pilietių nervai pakrinka. Neišenkama vilties laimėti, atsiranda daugybė žmonių, kurių vieni kalba tik apie pralaimėjimus, kiti teikia vyriausybei patarimus, o treti girtauja ir niekę nebedirba. Tai sudaro daug rūpesčių vadovybei ir privertia ją pasiduoti. Kaip matome, neretai būna kad tauta, turinti visas sąlygas laimėti, pasiduoda dėl patvarumo stokos. Todėl ir atsirado posakis: „Karą laimi tas, kurio nervai ilgiau išlaiko".

Karas reikalauja didelio jėgų įtempimo ne tik karių, bet ir pilietių. Tik stiprių nervų žmonės sveikai ir blaiviai galvoja iki pat karo pabaigos. Tačiau plieniniais nervais nei kareivių, nei pilietių nėra. Geros naujienos — pakelia karų dvasią, blogos — neigiamai naudoja juos. Tai žino visi karo vadai ir todėl nuolat stengiasi palaikyti karių moralę. Kariaujančios šalys nuolat budi ir ieško būdų kaip suaugyti priešo tautos nervus, o savosios išsaugoti. Nors trumpai naudinga susipažinti su nervų karo būdais. Kai ko žinomiausi šie:

PROPAGANDA

Šių laikų technika įgalina priešą daryti visokių triukų. Pavyzdžiui, skleisti klaidinančias žinias per radiją arba per spaudą, kuri žmėtoma lėktuvų pagalba. Siūnčia savo agentus su melagingom žiniomis — propagandininkus. Pateiktdamas klaidinančias žinias, priešas jas geral apgalvoja ir pateikia labai suminiai, kad silpnos valios žmonių ir mėgstančių „daug žinoti" tarpe neišsiteiktų abejojimų ir atrodytų kaptikros. Prisimirkime anksčiau pas mus priešo propagandos paskleistas žinias apie bolševikus. Buvo teisaujamasi, ar tiesa, kad bolševikai jau yra pasiekęs. Kaip argumentą pateikdavo raudonojoje armijoje įvestus antpečius, politrukų panaikinimą, tikybai laisvės grąžinimą ir t.t. Tačiau pamažu išlindo yla iš maišo, kai Stalinas paskėdėjo „išlaisvinti" Pabaltijo kraštus. Visi žino ir supranta, kad Stalino „išlaisvinimas" mums yra prażūtis. Priešo propagandos tikslas leisketi mūsų tarpe sau pagelbininkų. Priešas, geral žinodamas, kad lietuvių tarpe bolševikai nekenčiami, prakalbėjo apie pasiketimus ir tik vėliau apie „išlaisvinimą". Tačiau priešo pastangos nuėjo niekais. Dabar tenka, be abejo, laukti naujų priešo „gudrybių".

Per Nepriklausomybės karą bolševikai taip pat stengėsi paveikti mūsų visuomenę. Propaganda buvo intensyviai vedama per spaudą ir agentus. Bolševikinė spauda ir agentai skiedė grynai komunistines žinias, t. y. įtikinėjo, kad Lietuvoje veiksmuoja dvarininkų ir turtuolių valdžia, kurios tikslas viei tik iš-

BRANGINKIME KNYGA!

Be galo visur ir įvairiomis progomis buvo rašyta apie reikalingumą branginti ir mylėti knygą. Tik ir knygnešiai neveltui Sibiro taigas arno kaulais nukloję. Tie žmėtąja laikna knygos meilės vedami ryžosi ir aukojosi.

Tad vadovaudamasis posakiu: „Svietu kokės nepasidinsi", ir mažiau šiuo reikalu dar bent kelią žodžių parašyti. Kaip tik šiuo metu, kada lietuviška knyga vėpet brangi ir ne kiekvienam prieinama, šis klausimas be galo aktualus. Jos labiau, kad daugumas vis dar nemokame branginti knygų.

Beveik visuose dalinuose turime didesnį ar mažesnį knygų kiekį. Yra net atskirų karių, kurie Tėvynėje gyvenančių tautiečių rūpestingumo dėka turi įsigiję net asmenines bibliotekėles. Ne savo knygomis mėgiai leidžia naudotis kovos ir bet-ko likimo draugams. Sie savo kelių atsilygina judriame kario gyvenime tuo, kad įvairių žygių metu savo kuprinės, šalia asmeninės mantos, papildo ir draugo knygomis. Tai parodo tokio lietuvio kario begalinę meilę knygai. Kada nevengdamas prakaito ir gerai prikrautos kuprinės spaudimo į savo nuosavą nugarą, nepalieka likimo vaikai ir knygos.

Bet dėja! Atsiranda dar ir tokių, kurie, gavę paisiskaityti iš draugo ar sulaukę tautiečio dovanėlės iš Tėvynės, nepasirūpina tinkamai jas užlaikyti, ją sutaukuodamas, pupleįdydamas virželius ir pan. Tai nedvanotinas apsileidimas. Karys, kuri kiekviename žingsnyje tydi tvarkingumas, to nepadarys. Todėl iš šių aukčiau paminėtų pastabų tenka daryti išvadą apie tokio kario vidinį bei moralinį netvarkingumą.

Visi pastebėjome kovos draugo — vokiečio kario tvarkingumą, net kartais ligi smulkmeniškumo. Teko iš arčiau prisižiūrėti, kaip vokiečių karys užlaiko knygas. Stebėtis reikia. Gražiai įrištos, švarutėlės. Lapų kampučiai neužlankstyti, neupildyti ir nesuteptl. Atrodo, kad tik vakar iš spaustuvės ar knygrėnkčios išėjo.

O pas mus pasitaiko ir liūdnesnių dalykų. Žvilgierėkime patys ir įtikinkime kokioje padėtyje pas kai kuriuos atsiduria šis gerasis draugas ir patarėjas, dažnai ženės ar brolio tautiečio paukotoji doyanėlė — knyga.

Prisiminkime sunkius knygnešų pramintus knygos kelius savo Tėvynėje. Dabar nors mūsų knyga laisva, bet kol frontą pasiekia ligi turi nelengvą kelią. Juk karo metas. Trūksta popierinės, rašytojai užimti tarnybomis ir kitokios klūtys sutrukdo leisti daugiau naujų knygų. Dabar trūksta jos. Tad nors tą ką turime, branginkime, taupykime, neleisdami jai be reikalo žūti.

Daug nėra ko ir rašyti, kiekvienam ir taip aišku ši knygos meilės jausmas. Tik dėl kai kurių asmeninio šie knygos negerbimo reikinių kartojasi.

Tad, būdami karai, kurių kiekviena žingsnį turi lydėti tvarkingumas, tvarkingai užlaikykime ir knygas. Už tai jos bus mums dėkingos, suteikdamos ne tik nemaža naudingų žinių, bet ir laisvomis valandomis nuskaidrins mūsų nuotaiką.

J. pak. Jonas Šiečka

Lėktuvas žieminėj sprangoj — PK-Karo koresp. Brieke nuotr. (Wb)

Po mūsų postus praėjęs dienos

(PABAIGA)

DALGIAI PAKEICIA SAUTUVUS

Visur, kur tik nesutrukdytas raamesnis gyvenimas, verda vasaros darbai. Po ligšiau trukusio lietaus žmonės, sulaukę giedresnių dienų, skuba į laukus. O laukuose jau senai nubalę rugiai svyra. Visi vyrai ir moterys, daugiausia šios, pradėjo nuo kraštelio po saujelę daugeli dienų užtrunkantį darbą, nes rugių laukai platūs, o planuama čia tik pirmutinis.

Mūsų vyrai, kur tik jie bebūtų, laisvalaikiu padeda gyventojams lietuviams. Ne tik padeda, bet kiekviena progoje rodo, kaip reikia plaušti. Jie ima į rankas ne plautuvus, bet dalgius ir jais lengvai švaistydami, žingsnis po žingsnio guldo ligas, plačias pradalges. Vieni gyventojai stebisi tokiu greitu kirtimu, kiti abejojančiai žiūri, net ištoki dalgiu kirtimą pelkia. Esa neįprastai gražios pradalgės ir būsi sudraikytj pedai. Nebūsią galima padaryti geru šiaudų stogams dengti.

Ateję bolševikai aiškino mums, kaip jau jiems viskas teoriškai ir kombainais dirbama, o patys nei duonos, nei lašinių neturėjo, o mes nors plautuvais plauname, bet viską pakankamai turime, — ir šitaip filosofavo vienas tikininkas, kai mūsų vyrai siilė plautuvus pakeisti dalgiu.

Bet vis dėlto ne jie tikinio mūsų vyrus, bet vyrai jiškino jiems vyrus. Vyrai, šautuvus pakeitę dalgiais taip pat pasirodė pavyzdingai ir ne vienas lietuvis tikininkas pasakė jį parodyti pavyzdžiu — patys stoję varyti plačią pradalgę. Tik visa kliūtis, kad paskui pirma plaunančius mūsų vyrus nespėdavo rinkti žėdų net 5 metrus toliau rinkėjos; jos taip pat nepratusios.

ŽENKLAI PRIE KRŪTINIŲ

Per visą mūsų veikimo laiką Tėvynėje ir už jos ribų jau turime keliolika vyrų žėdžius. Jie visi sunkiau ar lengviau sužeisti, drąsiai vykdant sunkias ir pavojingas pareigas. Jie jau ištidavę didesnę ar mažesnę savo kraujo auką. Tokia auka nepamiršiama ir pažymima.

Anksčiau sužeistieji sukvietėmi pas bataliono vadą. Čia atitinkama pagarba prisegama prie krūtinių sužeidimo ženklai. Tie vyrai pažymėti. Viena kitė kitiems pažiūri už kraujo auką. Jie lėsina iš bataliono vado kambario ramūs ir susikaupę. Jų krūtinės puošia tamsus žaimas su sukryžiuotais šautuvais. Jie visi yra sužeisti lėnėsa į karelvinių patalpas. Jei bus reikalinga, rytoj ji išsiųs į ligoninę.

UŽTVERTA SIENA

Paitekame ana kaimą, nustimame mo geležinkelio ir vėl visi pasikeičiame iš nuolatinė stovyčios. Taip jau įprasta, kad mes ilgiau vienoje vietoje nepabūname. Vėl tigiausia pastočių virtinė. Mes išvykstame, nesuėję taip pat laikinai. Vėl ačiau Gudijos sienos, bet kita kryptimi.

Skiaidosi ryto rūkas ir gyventojai mus palydi miegustais žvilgniais. O mes žiūrime į tolį su pasitikėjimu ir linksmi. Saila kelio medžiūose ir prevaižuojamuose krūmuose lyi gelsta lapai ir vienas po kito iš lėto supdamiesi tylėsi be aimanos krenta žemėn. O mums vis vien, kur mes bevykstume.

Stai, tai vadosiojame palei Gudiją. Nedidelis upeliūkštis natūrali riba paryškina sieną. Už upelio kita žemė, nors kaip ir anapus išsidėstę gyvenamieji namai. Bet bendiją gaujos tik iš ten ateina. Perdaug jau jie buvo įsidrąsinę ir žūlūs. Mes turime užtverti šią sieną, kad ir dabartinė stovyklą.

Išsidėstome ilgame bare palei upelį. Nuimame visus šėtelius ir lieptus, sudėydami dėkingą kliūtį, kuriomenis galėtų sargybas. Mes mūsų linijoje per vieną kitą dieną žėauga visa ellė tvirtų ir patogių bunkerių. Kiekviena būrys stengiasi ir bunkeriuose ir pastoje vyrai žiau ir patogiau. Pasitaiko visai gražiai įrengtų su pavyzdingai paklotomis lovomis, staliukais, grėbliais, pridinėm ir gražiai išgiedotais sienomis. Bunkeriuose apsigyvena vyrai iš bunkerių žvelgia akys ir kulkosvaidžių vamzdžiai. Siena užtverta.

MIEGAS ANT GRANATŲ

Dienos prasideda anksti. Dar neišaiškėjęs rūkui, „nerodomo" priešui jau žingsniuoja ir čia pat paruošta lėktuvams nustiesti aikštė. Bet kiekviena karta, kai tik pastrodo vos tik pro medžių virūnes ir sukrenta ant žemės, tenka jiems nusiviliti. Jie atūžia ir nuūžia į tolį. Tik pabudintos ir žėgasdintos varnos bėriais pakyla ir triukšmingai nedėmesio ir nepilnėjui. Pieniuos greit išvaro gyvulius į dirvonus, o saulei kilstelėjus, kaimiečiai susėjęs ir bulvienojuose. Kantrini ir nesiaksudami per dienos pilinę suskilusiais pirštais rausiasi į kėtą žemę, ieškodami bulvių.

Ir mūsų linijoje eina už upelio ieškoti bandinių. Vyrai drąsūs. Leisk juos — jie eis per visą Gudiją, bet toli eiti neleidžiama. O banditai dienos metu arti nesiroda. Bet kartą netikėtai vienuose kaime buvo užklupta keletas jų raitų. Vienas tuoj buvo šėmestas iš balno taiklialis mūsų žvalgų šūvias, o kiti, pasvirę į šoną, dingo krūmuose.

Bet naktį visame bare suskamba šūvių muzika. Abejuose upelio krantuose žvystėli raketos, nes nieksa nepastikti klastinga nakties tamsa. Ir kiekviena naktį tas šaudymas ir nerimas didesnis. Kiekvieną naktį vis arčiau nušeria Gudijos pudaugę gaisrų pakvaišęs. Vėl pusių supamas katilas liepsnoja. Spaudžiamos banditų gaujos stengiasi prasiverti. Bet pro mūsų užtvertą sieną jie nepraeis. Vos paskiekę upelį, mūsų postai tuoj juos pastebėi ir užpila uznies šrovėmis.

Ir tokiomis naktimis miegoti nejmanoma. Iš vakaro, kol dar temų, koriomis visais keturiais sparnais sukamas „malūnas". O prieš rytą, jei ir prigulsama, tai tik visa kauynių aprauga. Ir tada dažnai pribudina telefono zirzeklis žiabe, kuopų vadovieižse ar paskiruose bunkeriuose Gal vėl pavojus? Būna ir taip. Bet dažniausi išgirstama „Tikriname laidą". O anksti rytą vėl telefonas. Prenešinėjama apie nakties šyvikus: Ir labai retai išgirstama: „Naktis praėjo ramiai". Kažin iš viso ar galima pavadinti

PERSIKELIANT Į KITĄ VIETĄ

Mūsų dalinyje jau nuo pusiaunaktės vykstą didelis judėjimas, nes gautas įsakymas vykti į naują vietą. Ateję dalinio vadas primena naująjį uždavinį, kurs mūsų laukia naujojej vietoj.

Atėjus laikui, mūsų dalinys pasijudino. Sunkiųjų kulkosvaidžių būrys užtraukė dainą „O, Tu Lietuva"... Ėjo K. vedama dalina taip gražiai skambėjo, kad visų kolchozininkų veidusose pasirodė ašaros. Nors čia neligai gyvenome, bet jie per keleta mėnesių taip susigyveno su lietuvių kareiviais, taip prie mūsų prisižiūrėo, kad dabar jiems liūdna, išlydint mus į kitą vietą. Mums jau toli nuvažiavus, kolchozininkai dar ilgai stovėjo vietoje ir rankom mojavo mum. Mes tuo pačiu žiema atsakėme.

Pažygiave apie 30 kilometrų, paramia tokią naktį, kada visuose bunkeriuose nemiega nė vienas vyras, kada dažnai pokįl kitoni, kaip šiandien, dūzgė lėktuvai. Net mūsų batalono vadas tokią „ramią" naktį valandėlę prigulęs, jauda negalėdamas užmigti, paklęs lėšma iš kiekvienos savo kišenės po porą granatų.

IR VIS DĖLTO...

Daug praeina tokių dienų ir neramių naktų. Bet žiedas pagaliau susipaudė. Katilas užgęsta. Mes savo pareigas čia esame atlikę, atlikę budrias ir tvirtai. Pro mūsų saugomą sieną nepraslverė joks priešas. Už tai išrėšėkiama mums padėka.

Mes vėl grįžtame į nuolatinę stovyklą, bet kiek ilgai, pagaliau mums juk tai nerūpi. O negalėsimagas rudens vėjas jau plėšo nuo medžių paskutinius geisvus lapus ir bloškia juos į purvą. Taip, rodos, neseniai sprogo pumpurai ir skiedėsi žalevi lapeliai, o štai tie patys jau mūsų grįžtančiu vyrų purve suminždžiojami.

Tarp mūsų eilių priešas niekados nerado spragų. Pro mūsų sargybas niekas nepralindo nepastebėtas. Mes savo pareigas einame sąžiningai, kaip ir dera lietuviams kariams.

Ir vis dėlto, tik dabar pastebėme, kad pro mūsų postus, lyg nepastebėta, dar viena kovos vasara ir rudiu pribėgo.

Psk Anicetas B-ys

Rytuose ši vietą

Mūsų dalinyje jau nuo pusiaunaktės vykstą didelis judėjimas, nes gautas įsakymas vykti į naują vietą. Ateję dalinio vadas primena naująjį uždavinį, kurs mūsų laukia naujojej vietoj.

Atėjus laikui, mūsų dalinys pasijudino. Sunkiųjų kulkosvaidžių būrys užtraukė dainą „O, Tu Lietuva"... Ėjo K. vedama dalina taip gražiai skambėjo, kad visų kolchozininkų veidusose pasirodė ašaros. Nors čia neligai gyvenome, bet jie per keleta mėnesių taip susigyveno su lietuvių kareiviais, taip prie mūsų prisižiūrėo, kad dabar jiems liūdna, išlydint mus į kitą vietą. Mums jau toli nuvažiavus, kolchozininkai dar ilgai stovėjo vietoje ir rankom mojavo mum. Mes tuo pačiu žiema atsakėme.

Pažygiave apie 30 kilometrų, paslėkėme savo poilsio vietą — bažnaksčio vykstą didelis judėjimas, nes gautas įsakymas vykti į naują vietą. Ateję dalinio vadas primena naująjį uždavinį, kurs mūsų laukia naujojej vietoj.

Nusileido naktis ant išvargusios žėmės, tamsa pridengė slėnius ir kalnelius — visur ramu. Tik mūsų kambarėlyje dega žiburys, parėmęs galva sėdi dalinio budėtojas. Jo akys ismeigtos tamsumon, atrodo, lyg mato kas dėdasi už tos tamsos ir dangos.

Rytuose pasirodė besiartinančios dienos ženklai. Dangus nusidažė raudona žara. Su saulės patėkėjimu mūsų dalinys vėl išsipyė žygėn. Vėl pasiekėme vandėn keliai savse, kaip ekrane. Slenka mūsų dalinys ir prie kį ir dingsta tolumon, kur mūsų laukia vėl naujl uždaviniai.

Gr. Antanas Grėcius

Vidurinysis Rytų fronto ruožas (Wb)

(Atkelta iš 1 pl.)

naudoti darbininkus ir mažažemius ūkininkus. Bolševikų propaganda nieko nelaimėjo, nes visuomenė matė visą jos fakttus, t. y. žemės dalijimą ir darbininkų įstatymišką globą ir rūpinimąsi jų reikalais.

Dabar bolševikai jau nebedrįsti kalbėti apie bolševizmą „rojų", nes po vienerių metų okupacijos vis: gerai pažino juos ir įsitikino, ką jie duotų mums, todėl prakaitėjo apie pasikėtinus. Tačiau nieko neįvyko. Visi gerai supranta, jeigu bolševikas pasikels, tai ja nebebus bolševizmas, fronte su juo ir kovoti neberėikės.

GANDAI

Gandų skleidimas yra antroji priemonė pakirsti tautos nervus. Karas aplamai sudaro palankias sąlygas tikrienai ir netikrienai gandams skisti. Gandų skiidimo momentą priešas stengiasi kaip galint tinkamesnį parinkti. Didėjant karštiempimui ir nuovargiui, gandams skisti darosi vis palankesnė dirva. Žmonės pradeda vis labiau troškti tikslių politinių žinių ir iš ėjęs apie kautynes. Tačiau tokiose karo vadovybės, kuri skelbtų visas žinias apie frontą, nebuvo ir nebės. Karo laimėjimui sumetimais tenka dėą ką nutylėti, nes priešas tuojau pasinaudotų jam naudingomis žiniomis. Karo vadovybė skelbia tik tokias žinias, kurios priešui jau nebėra aktualinės arba nepatinkamos priešui. Politikoje taip pat būna, kad reikia vieną kitą dalyką nuo visuomenės paslėpti. Atvirkštai, ilsėtų paslaptių šėdavimas priešui.

Nepriklausomybės karų metu buvo labai mažai gandų, nors šioje srityje buvo labai palanki dirva priešui. Tai buvo todėl, kad tuomet mūsų priešai buvo dar blogai organizuoti ir nemokėjo gandais naudoti mūsų nervų.

MIESTŲ BOMBARDAVIMAS

Nors priešas ir žino, kad ramų gyventojų bombardavimu jis karo nelaimės, tačiau bombardavimai vyksta. Tai daroma norint suardyti priešo tautos nervus ir palaužti jos atsparumą. Bombardavimo ėjų didumas paneigia nuo to, kaip miestai yra pasirengę oro pavojų sutikti. Jeigu gyventojai yra gerai dvasiškai ir techniškai ir gerai šę sutikti orinius bombardavimus, tai bombardavimų rezultatai yra visai prieilingi, sakysime, tik įnykina gyventojus ir juos sutelkia glaudesnė ir energingesnė kovai su priešu. Todėl reikia ruoštis, šiuo reikalu nuolat kartoti spaudoje orinio puolimo taisyklės ir rūpintis atitinkamu slėpuvių įrengimu.

ŠPIONAŽAS IR SABOTAŽAS

Greta nervų karo, kurį priešas stengiasi įvairiais būdais vesti mūsų tarpe, priešas dar vykdo špionažo ir sabotažo veiksmus.

Špionažas turi tikslą surinkti ėjię priešą kuo smulkiausių žinių ir iš jvairių sričių. Tuo reikalu siūnčia į priešo pusę savo agentus arba užverbuoja ir ka nors iš priešo gyventojų, žėmos moralės žmonių. Dirbąs priešo špionažui atlieka jucdžiausią ir niekingiausią darbą — iškiudamas pasiųstus, iškiuoda priešui savo kraštą, savo tautą.

Dažnai manoma, kad priešui svarbu tik kurios nors nepaprastos žinios: mobilizacija, operacijos planai ir ginklai. Tai yra didelė klaida. Priešui rūpi žinoti viskas. Jam reikia žinoti apie dislokaciją, t. y. pajėgų sėsdėjimą vietoje, žėmės ūbus, vadus, kariuomenės judėjimą, mokymą, sudėtį, ginklų rūšį, remontą, transportą, maisto ir pašaro išteklius, pramonę, prekybą, ūkį, žėmės ūpą, politines sroves ir t.t. Žodžiu, nėra srities, kuria nesidomėtų priešas, nes šiandien viskas panaudojama karui.

Priešas renka žinias per agentus, kurių gali būti visur, todėl kažėtis reikia atsargiai, vengti ir nepasakoti tai, kas nereikalinga ir turi šiokių tokių pasėkų. Dažnai į pastabas atsakoma, kad priešui tos žinios nereikalingos arba jos yra žinomos. Tai yra didelė klaida. Priešui yra viskas labai žinoti ir turėti nepaseumtas žinias.

Surinktas žinias šnipai perduoda įvairiomis priemonėmis, o šiandien ir technikai yra vartoja trumpų bangų radijo siųstuvus.

Priešas agentus verbuoja įvairiais kelais. Vieni dirba idealizmo vedami, kiti iš keršto, treti už pinigus, ketviri priverčiami (labai dažnai tai praktikuoja bolševikai). Šnipų uždarbiai nėra tokie didėli, kaip apie tai galvojama. Labai daug žadama, kol prikalbama, tačiau prikalbėjus duodama labai mažai. Nėrėdamas apsigintis nuo bado, šnipas bėna priverstas rinkti ir tieėti daugiau žinių; dažnai net grasinama iš duoti teismui tos valstybės, kurioje šnipinėja. Kadangi šnipai vykdo labai žemą nuodėmingą užsiėmimą, todėl jie baudžiami be pasigailėjimo sunkiausia bausme — mirties.

Sabotažas yra kenkimas pramonei ir transportui. Jis kaip matai sabotažo, reikšmė ypač padidėjo, nes šiandien transportas ir pramonė vaidina labai svarbų vaidmenį karo laimėti. Sabotažo priemonės yra kuo įvairiausios: geležinkelių sprogdinimas, mašinų gadinimas, kalėvų ir maisto gaminių gadinimas ir bei nakinėjimas.

Sabotažo veiksmams dabartiniame kare bolševikai naudoja paraišutininkus, kurious verbuoja priešai nesėnės skaityje sabotažo veiksmams vykdyti yra įsteigta speciali mokyklą. Baigę specialų apmokymą, jie lėktuvais atgabenami į užnugarį su programomis ir medžiaga. Kai kurie jų pasiduoda savo noru ir atsiasko nuo šio juodo darbo. Kovai su špionažu ir sabotažu yra sveikinės. Yarėt kiti ir visuomenės pareiga padėti valdžios organams kovoje su šnipais ir sabotažininkais. Ypač tuo būti atidūs mūsų kariai. Rytuose ir mūsų visuomenė Tėvynėje.

Plk. Kn. K. Aliūnas

Medžiotojų karalystėje

Pšk. J. Mikšlas

(RYTŲ FRONTO GYVENIMO PASAKA)

***

Pelkėtų upokšnių ir skurdžių miškelių apsuptoje nežymioje aukštumėlėje riogso buvusio V. dvaro baigiančių griūti keletas skurdžių trobesių. Plačiai išskleidusios savo šakas dvi storos pušys ir keliolika šimtamečių liepų žymi buvusią seno dvaro ašlėją, kurią laikas ir negailestinga žmonių veikla žymiai praretino. Skurdžiai atrodo anksčiau buvusi žmonių gyvenvietė. Firma kartą čia atkludusiam praeiviui atrodo, kad šiuo metu nieko čia joje gyvenna, tačiau taip nėra. Iš arti gerai įsižiūrėjus galima pastebėti iš žemės kyšančius kaminukus, iš kurių dūmų ir nakčį rūkas dūmai. Kaip tik tamsiomis rudens naktimis, kada rytuose pradeda gausti patrankos, kada kažkur netoliese sutrenta kulipsvaidžiai ir plazdančios gaisrų pašvaistės nurodo kažkur vykstančių kruvinų ir žiaurių grumtinių vietą, tada V. dvaro aukštumėlėje atgyja paslaptingas ir ne visiems suprantamas gyvenimas. Aukštumėlės kryptyje vienas po kitos sužybsi įvairiaspalvės švieselės, žnypdama ir plačiai nušviesdama tūlą laiko tarpą ir vėl pasidaro kyla viena kita raketa, o kartais nusikvatoja kulkosvaidis, pokštelėja šūvis arba suvirpina ora duslus nitnoondžiai sviedinio sprogimas Tada prie tos aukštumėlės ir beabėdyk priartėti, venk jos iš tolo, nes ji nemėgsta nepageidaujamų naktinių svečių. O jeigu jų sulaukia, tai taip „meilia!" savo pasitikėjusią šeimyną ir išlydi, kad net visi aplinkiai miškai ir balomis užtvinę laukai dejuodami kartoja tų vaišių pragariškų triukšmą.

Ir bendrai naktimis neapsimoka toje apylinkėje be reikalo slankioti, nes dažnai čia gausingomis gaujomis baisios kulipsvaidžiai už dūdrinės vyliūos žmonės, kurie piešia, žudo vie tos gyventojus ir dūmais paleidžia šiltuosius kaimus. Dažnai tamsiomis rudens naktimis paslaptingoji V. dvaro aukštumėlė ir ten ir kitur ne nomomis kryptimis išsiunčia savo gyventojus į žmogžudžių ir plėšikų medžiokle. Tie gyventojai nejuokais apsukrūs, gudrūs ir aklpiešėlai, drąsūs. Jie mažomis grupelėmis slankioja po miškus, pelkynus, raistus, kaimus ir išniukštinėja visus pastaptinguosius ir paslėptiausius vizkampius. Tokiu metu nežinai, kuris krūmas arba nama užkampis susuks žmogaus balsu: „Stok, rankas aukštyn!" ir dar ko gero paklausę parotės.

Ar miesas stamblais kąsniais dribdamas akis lipina, ar lietus kaip iš kibiro pila, ar pašėlusi vėtra lankstos storžievės šakučiai virstyme, visuomet tamsiomis naktimis vykdomos tokios medžiokliės. Čia be jokio pasigailėjimo žmogus žmogų medžioja. Čia žiauriai ir klastingai grumiasi gyvenimas su mirtimi, o tas grumtynes mato, girdi ir suskaičiuoja tik tamsiosios rudenio naktys.

Žmogžudžių gaujų „medžiotojai" karaisa virsti tikrais kruvinais ašlėjais. Pirmajam sniegui baltai apdengus juodą žemės purvą, jie virsta baltais angelais, žūrėk, kitą naktį lietus nuplauna ploną sniego sluoksnį ir žemės negalima atskirti nuo juodos nakties, tada jie virsta juodomis pragaro šmėklomis — ir pasiusk bevartydamas akis, nei per porą žingsnių jų neįžiūrėsi ir nežinodamas parolės pateksi į jų nagus, iš kurių dar nė vienam banditui nepasiseks pasprukti.

Gal būt nė vienam smalsuoliui įdomu pamatyti ir sužinoti, kaip tie „medžiotojai" gyvena. Jeigu, smalsuoli, esi toks gudrus kaip jie ir reikiant moki pakeisti savo kailio spalva, gali pabandyti patekti į tų „medžiotojų" paslaptingąją karalystę, kuri randasi buvusio V. dvaro aukštumėlėje. Pirmiausia nemažai turėsi vargo, kol pasitikėjo spygliuotų vielų kliūtis. Po to atsargiai tus nuplauna ploną sniego sluoksnį ir žemės negalima atskirti nuo juodos nakties, tada jie virsta juodomis pragaro šmėklomis — ir pasiusk bevartydamas akis, nei per porą žingsnių jų neįžiūrėsi ir nežinodamas parolės pateksi į jų nagus, iš kurių dar nė vienam banditui nepasiseks pasprukti.

Gal būt nė vienam smalsuoliui įdomu pamatyti ir sužinoti, kaip tie „medžiotojai" gyvena. Jeigu, smalsuoli, esi toks gudrus kaip jie ir reikiant moki pakeisti savo kailio spalva, gali pabandyti patekti į tų „medžiotojų" paslaptingąją karalystę, kuri randasi buvusio V. dvaro aukštumėlėje. Pirmiausia nemažai turėsi vargo, kol pasitikėjo spygliuotų vielų kliūtis. Po to atsargiai

J. PŠK. JONAS PRAKAPAS

Pūgoj

Paželiusiai inirės šiaurys vėjas.
Sniegą glėbiais į veidą man bloškia.
Rodos, žemėj velniai dūkt pradėjo,
Ar raganos kelia šaunią puotą.

Idūkusioj pūgoj žengiu aš į tolį,
Kur žingsnis, ten kojos sniegan klimpsta.
Jaučiu, kad kūnas poilsio nori,
Kad sniegas prakaitu veide virsta.

Girdžiu audros aš almaną gūdžią,
Sielvarte draskos ji, dar lablaiu sluota.
Apie skrajojančią mirtį pasaka man audžia —
Žiauri tikrovė šešėliais sušvinta.

Ei, siauskit, daužykitės, pūgos,
Lakstykit įsiutę šiaurės vėjai.
Nes karys juk jūsų nepabūgo —
Jis audrų sūnum žemės atėjo.

šliaužk prie tamsoje vos tik įtūrimo, netokese esančio nežymaus žemės kupsto. Sakau, šliaužk atsargiai ir apgrabžmis, nes aplinkui kiekvieną arba į gilią susiskelimo eigą, kur visas pasinersi į gličią molio ir vandens košę.

Priišliaužęs prie tau nurodyto kupsto, priškik akis prie siauro plyšio ir štai ką pamatysi: Giliai žemėse išraustas didokas urvas. Urvo sienos sutvirtintos storais rąstais. Tai tau jau žinomų medžiotojų gyvenamojį būstinė. Vidury urvo stovi mažas stalukas, ant kurio spinksi maža stearino žvakutė. Jos blanki šviesa krenta ant iš lentų sukaltų lovų, ant kabančių ginklų, kuprinių, šalmų ir kitų daiktų, kurie tos rūšies medžiotojams būtinai yra reikalingi jų kasdieniniame gyvenime. Prie stalo sėdi keletas „medžiotojų". Tamsiai įraudę ryškių, kietų bruožų veidai neslepia jų išgyvenimų ir užsigrūdinimo žymių. Iš jų spindančių akių tryksta jėga ir jaunatvės žvyumas, tačiau daugelio paausius puošia sidabro spalvos siūleliai. Vieni jų, įsikandę didelę pypkes, kortuoja, kiti skliaido laikraščius, skaito knygas, o vienas, giliai susimąstęs, pasidėjęs ant kuprinės popieriaus gabaliuką, kažką rašo. Mažas skardinės peckukas čia kaip virdulys ir be abejo tenai viduje jis skleidžia malonią šilumą. Prie pečiuko ant karteles dūlėsta pakabintos šlapios kojinės, nuo kurių kyla balti garai.

Smalsuoli, tu čia nieko įdomaus nematai, gerian slink prie kitos „medžiotojų" gyvenamos patalpos. Žinoma, smalsumo vedamas tu jau asidūrei prie kito kupsto ir pro jį žiūri stebi, kas dedasi jo viduje. O tenai prie staliuko sėdi gerokai įraudę ir įsismaginę vyrukai. Jų įsismaginimo priežastis — stovi vidury staliuko du tušti ir vienas dar pilnas mėlyno stiklo butelis. Ant pušinės kaladės atsitūpes vienas vyrukas negailestingai tampo armoniką. Kiti susėdę aplink lieparsnąjį čią krosnelę, kažką gyvai vienas kitam pasakoja ir karts nuo karto skardžiai nusikvatoja. Tenai viduje — armonika verkia ir kvatojasi, lenai viduje — nerūpestingos draugų kalbos, jsilinksminusių draugų grupelė. Jie šią naktį, užmiršę nemiegotas naktis, užmirše žygių ir kautynių nuovargį, linksmai leidžia laiką.

Tas kitas kupstas nelengva pasiekti. Vandeniu patvinusios susiskelimo eigos, kuilkovaidžių lizdai ir molyje iškasti aplkasai pastos tau kelią. Bet tu, smalsuoli, greit visas kliūtis nugali ir pasieki dar vieną kupstą. Jo viduje matai tik vieną šalmuotą ir iki dantų apsiginklavusį medžiotoją. Visi kiti, isisupę į antklodes, gilai miega.

Čia nieko įdomaus nematai, bet... sulaikyk kvapą ir gerai prisiglausk prie žemės, nes netoliese girdi urtėjančių žmonių žingsnius. Tai viena drąsuolių grupelė grįžta iš naktinės medžiokliės. Jie kiampdami glitų purvą, vienas po kito sulenda į urvo vidų. Gerai! juos įsižiūrėk. Jie nebepanašūs į paprastus žmones. Jų veidai pajuodę ir purvini, nuo jų drabužių čiurkšlėmis varva vanduo, drimba juodo purvo gabalai, bet iš jų veidų dvelkia linksma nuotaika ir nerūpestingumas, matyt, pavyko medžioklė. Jie greit pakabina savo ginklus ant sienų, granatas graži sulyginęs ant lentynėlės ir, nusirengę, džiauna drabužius prie įkaitusios krosnelės. „Medžiotojai" užkandžiaudami gyvai tarpusavyje kalbasi, bet tu ne vieno žodžio negirdi, nors tau labai įdomu būtų girdėti apie ką jie kalbasi. Jeigu nori su jais pasikalbėti, tai lįsk į urvo vidų, ir jeigu esi doras žmogus, „medžiotojai" maloniai tave pasitiks, pavaišins, papasakos apie savo gyvenima ir žygius, leis pasižiūrėti prie krosnelės ir dar pasilys savo šiaudų guolį.

***

Bet toks gyvenimas tavęs, gal būt, nevilioja ir tu per susiskelimo eigas ir apkasus sienki atgal. Ir dar skubiai slenki, norėdamas kuo greičiausiai pasišalinti iš „medžiotojų" karalystės.

Laimingai persikorei per spygliuotų vielų kliūtis, atsidūrei tuščių laukų erdvėje ir gali kiek lengviau atsidusti. Tavo ausis pasiekia vos tik girdimas patrankų gaudimas. Atsigręži ir rytuose pamatai paraudusį dangų. Aušra? Apsirinki — tai šviesta vaiskų naikinamieji gaisrai. Staiga išgirsti keistą ir dar iki šiol tau negirdėtą dejavimą. Toje kryptyje ligas ugnies žaltys kurį laiką raitosi ore.Neusigaąk — tai kažkas išleido dejuojančiai švilipančia raketą. Šaltas šiurpas perbėga tavo visu kūnu ir tu kuo greičiausiai stengiesi nutolti nuo tos vietos. Kažkur netoliese pasigirsta trumpų kautynių triukšmas, vėl sudejuoja raketies tamsą plėšydamas ugnies žaltys. Čia kažkur netoliese vyksta paprasta kautynė medžioklė. Ši nūiri ir paslaptinga apylinkė nutilis tik išausės, kada visi „medžiotojai" grįš į savo urvus...

O tu, smalsuoli, greičiau skubėk tenai, iš kur esi atvykęs, ir visiemš papasakok, ką matei ir girdėjai „medžiotojų" karalystėje. Be to, niekuomet neužmiršk, kad tie „medžiotojai" tavęs laukia... Atvyk pas juos...

FRONTAS IR TĖVYNĖ

IŠ KOMITETŲ VEIKLOS

Visi komitetai šiuo metu stengiasi savo veiklą įvairiai plėsti. Tuo atveju vyksta savotiškas rungtynės, vimas tarp atskirų komitetų. Jie rengia koncertus, įvairias pramogas, nuolatos ieško naujų būdų paddidinti savo pajamas ir patenkinti globojamų bataliono pageidavimus. Ligšiol gražiausiai yra pasirodę Lazdijų, Vilkaviškio, Marijampolės apskričių, o taip pat Panevėžio, ir Šiaulių miesto komitetai. Jų vadovybių energingumu yra nudirbti tikrai gražūs darbo barai.

***

Lazdijų apskrities komitetas iki sausio 1 d. surinko 12.233,08 RM, neskaitant daiktinių dovanų, kurių irgi buvo labai gausu. Surinktais pinigais daugeliu atvejų šelpiamos karių šeimos. Ligi N. Metų sulėjęs 21 karių šeimoms priklausąs asmuo, kurių kiekvienam buvo išmokėta nuo 50 iki 100 RM. Karių šeimas valsčiuose aplanko valsčių komitetų nariai ir nustato jų šelptinumą.

Lazdijų komitetas nutarė, kad kiekvieno viešo susibūrimo proga bus renkamos aukos. Pramogų renegėjai kartu su apskrities viršininko leidimu gaus ir atlinkamus aukų lapus. Ištaigose, kurias daugiausia lanko interesantai, bus suorganizuotas nuolatinis aukų rinkimas; jį vykdys tų įstaigų tarnautojai.

Besirūpindamas savo globojamųjų batalionu, Lazdijų apskrities komitetas nutarė padovanoti jam tautinę vėliavą su Vytimi ir Lazdijų herbu.

Komiteto surengtame Naujųjų Metų sutikime visuomenei buvo perskaitytas globojamojo bataliono vado sveikinimas. Atskiri valsčiai taip pat rengia viešus vakarus.

***

Šiaulių miesto komitetas iki Naujųjų Metų energingai tęsė piniginių aukų rinkimo akciją ir 1944 metus pradėjo turėdamas 11.377,23 RM.

Rūpinda... karių šeimų globa, komitetas...tgabeno iš miško karių šeimoms 100 erdm. malkų. Dabar rūpinasi išgauti joms reikalingų verpalinių medžiagų ir avalynės Netvertingomės šeimoms ...tvoetovienkartinės piniginės pašalpos.

Komiteto nariai nuolatos lanko Šiaulių karo ligoninėse besigydančius lietuvius karius ir juos atitinkamai apdovanoja. To paties komiteto rūpesčiu, grupė Šiaulių teatro artistų aplankė lietuvius karius. besigydančius Rygos ligoninėse.

***

Energingai veikia ir Vilniaus miesto komitetas. Jis pravedė tikslią karių šeimų registraciją, globotinas šeimas paėmė savo žinion, išdalijo joms užmokamai daržovių ir moka piniginės pašalpas. Komitetas lanko karius ligoninėre, organizuoja jiems bibliotekas, rengiasi atidaryti lietuviams kariams ramovę Vilniuje ir t. t.

I. D.

VL. JOVAISAS

Viltis

Jei tu, viltie, nešviestum
Aklojį naktę žvaigžde
Lūinelėms, sodžiams, miestams,
Varguos, kančioj, skurde,

Kaip taką reiktų rasti,
Kai vėtros ima siaust?
Kaip juodą kryžių nešti,
Gyvenimo sunkaus?

Bet kai mums šviesi taką
Aklojį naktę žvaigžde,
Mūs širdys ryžtu plaka
Varguos, kančioj, skurde.

Ir pro patrankų kaukimą,
Erškėčius taip aerivus
Tėks didis šviečia dėsingumas
Ryšiuos toks skaidrus!

ŠIURPŪS RADINIAI

Aš sutikau žmogų, o jis bėgo nuo manęs. Kada jam pritrūko jėgų, jis keturpėsčiomis stengėsi pasprukti, bet aš jį sugriebiau už kupros. Aš jam tarė: „Aš esu žvėris. Jo tik kūnukai ištikusi gyvas ir dabar aklajoju po mišką, tikėdamasis surasti ką nors pažiastamų.

Senelio aš nepaleidau. Jis ėjo draugę su manimi, kryptuodamas į šalis ir baisiai keiniamas. Tikriesiai už poros dienų jis būtų miręs iš vargo ir bado, nes jo kropėjęs nebuvo nė mažučio duonos trupinio. Maisto atsarga, tik paragaujant, buvo pasibaigusi jau prieš savaitę.

Kelyje sutikau kitus mūsų bataliono vyrus. Jie vedėsi jauną 17 metų merginą, radę taip pat mėšlo miegančią prie egės. Jos veidai buvo įsipurtę, ištinusios kojos ir rankos. Šiedu žmonės pažiūrėjo vienas į antrą. Veidai jų buvo labai panašūs.

Aplamai, šiuose miškuose vyksta skaudūs įvykiai. Banditai, bėgdami nuo vietovę valančios karinomenės, iš savo nepajėgiančių bėgti „globotinių" atėmė žemės ūkio šilumą dalietelį, juos pakikdami basus ir pusiau nuogus. Ne naujiena užtikti miške basomis nuelio pėdsakus, kurie, padarę tam tikrą kelio ilgį, sužinai „užmiega" po medžiu. Kartą buvo rasta „miegantis" moteris, ant jos rankų taip pat saldžiai „miegojo" ką tik gimęs kūdikis.

Panašūs „radiniai" šiurpu nukrečia kiekvieną galvojantį žmogų. Miškai, kuriuose žūsta bėgėjai seniai, moterys ir vaikai, mums išrykštus pažiūrėti. Ir žmonės dar norėjo gyventi, jie paliko savo namus ir nuėjo su „prietelinis", bet kaip su jais pasielgė.

Bolševizmas, kaip plėšrus žvėris, ašpėta be kraujo. Jis žudo visada, visur ir visus. Tokia jau Kremliaus valdovų valia. Kraujas ar vandiuo jiems tas pats.

Jul. Susmaras

Prieš puolimą PK-ff Karokorosp. Palmowski plėšinys (Wb)

AUKOS MŪSŲ KARIAMS

Iki praėjusių metų pabaigos, kol nebuvo Lietuvoje jokio organizacinio tinklo mūsų kariams Rytuose remti, „Karys", dažniausiai pačių fronto vyrų lūpomis, šaukė tautiečius suprasti šį labai svarbų reikalą. Kiekviename numeryje ir kiekviena proga „Karys" nemaloniai primindavo šią neįvykdytą lietuvio garbės pareigą savo kovojantiems kariams. Ši akcija mūsų savaitraštyje dar sustiprėjo, kada išvyko į Rytus visa eilė statybos batalionų ir pradėjo šauktis moralinės ir materialinės savo tautiečių paramos. Pagaliau praėjusių metų vasarą „Karys" kreipėsi į lietuviškąją visuomenę net specialiu atsišaukimu, kviesdamas aukoti, kas kariams reikalingiausia, per mūsų redakciją. Karių ir dalinių šelpimo reikalas ir jo organizavimo būtinumas buvo iškeltas kaip degąs, pirmaeilis darbas.

Šiandien malonu pažymėti, kad tas „Kario" atsišaukimas lietuviškojoj visuomenėje buvo jautriai suprastas, ir aukos įvairiais daiktelíais, knygomis ir rašomąja medžiaga pradėjo gausiai plaukti „Kario" redakcijon, o iš čia — per pravažiuojančius karius mūsų daliniams Rytuose. Lygiagrečiai lietuviškosios savivaldos organai pradėjo organizuoti Lietuvių karių ir jų šeimų globos komitetus, su Vyr. centriniu komitetu Kaune, kurie šiuo metu jau veikia visame krašte.

Štai tų visuomenės aukų, suaukotų per „Kario" redakciją didžioji dalis, kurios nuo 1943 m. liepos mėn. pabaigos iki š. m. pradžios jau pasiekė visus mūsų batalionus Rytuose:

Knygų — 1.564; vokų laiškams — 17.601; įvairaus popieriaus lapų laiškams ir kt. — 13.534; įvairių atvirukų — 4.287; blokų laiškams (didelių) — 135; bloknotėlių ir užrašų knygučių — 211; sąsiuvinių — 349; pieštukų — 652; plunksnakočių — 52; rašomų plunksnų — 1.316; tautinių paveikslų — 88; tautinių skydelių (daugiausia atskiriems kar. talkininkams) — 250; šaškių komplektų — 31; Domino—8; šachmatų kompl. — 7; kortų kaladžių — 13; rašalo bonkučių — 37; pirštinių porų — 66; kojinių — 8; šalikų — 6; radijo aparatų — 1; maldaknygių — 14; spec. medalikėlių — 143; rožančių— 44; šventų paveikslų — 48; adatų — 110; stalo biliardas — 1; loto kompl. — 1; kremo odai tūb. — 11; rūkomojo pop. knyg. — 10; trispalvės medžiagos gabalų — 51; skut. peiliukų — 20; Vyčio ženklelių — 10; veidrodėlių — 3; sugeriamo pop. lapų — 74; padėklų į batus — 18; pypkių — 3; foto stiklų — 12; foto filmų — 2; siūlų — 16 kamuoliukų ir 2 sruogos; sagų su kabliais — 1 dėžutė; ausinių — 3; 1944 m. kalendorėlių — 17; merlės — 5 m; nam. tabako — 400 gr; šepečių — 5; tepalo batams — 5 dėž; atskirų siuntinėlių — 82 (juose buvo pasiųsta tai, kas aukščiau pažymėtuose skaičiuose nenurodoma).

Šie, palyginti, kad ir nedidžiausi aukų kiekiai, kurie jau nuo praėjusių metų vidurvasario pradėjo pasiekti visus mūsų batalionus Rytuose, vis dėlto, davė gerą pradžią, kol pradėjo plaukti aukos per susiorganizavusius apskričių ir miestų komitetus. Per „Kario" redakciją dar tebeaukojama ir pastaruoju metu. Iš čia gautosios aukos per karius, vykstančius į Rytus, pasiunčiamos daliniams ar atskiriems nurodytiems bei nepažįstamiems kariams. Dalis aukų, ypač knygos ir rašomoji medžiaga, kiek galint siunčiama per lauko paštą mūsų kariams talkininkams, pavieniui ar nedidelėmis grupelėmis tarnaujantiems vokiečių kariuomenėje. Tokios aukos, kaip įvairūs sausainiai, pyragaičiai, saldainiai, obuoliai, papirosai ir pan. — dažniausiai įteikiamos Rytų fronte sužeistiesiems mūsų kariams, gulintiems Vilniaus miesto karinėse ligoninėse.

Kai kas per mūsų redakciją mėgino aukoti įvairių senų prieškarinių ir šio meto laikraščių bei žurnalų. Bet tai nėra tikslu. Daugumas prieškarinių leidinių yra pasenę ir nebetinkami; na, o dabartinius senesnius laikraščius ir žurnalus būtų geriausia aukotojams siųsti tiesiai, per vietos komitetą ar kitu būdu sužinojus karių ar dalinių lauko pašto numerius. Redakcija ne visuomet gali suspėti pasiųsti per retkarčiais pravažiuojančius karius gaunamas vertingesnes aukas, nekalbant jau apie senus laikraščius bei žurnalus. Redakcijoje taip pat randasi dar per 1000 suaukotų knygų, kurios kiekviena proga siunčiamos daliniams arba keičiamos iš Rytų atvežtomis, jau perskaitytomis.

Taigi, „Kario" redakcija nuoširdžiausiai dėkoja visiems jautriesiems aukotojams ir džiaugiasi galėjusi tarpininkauti bent kiek visuomenės aukomis palengvinti mūsų kovojančių vyrų būklę anomis ankstesnėmis dienomis. Dabar, veikiant gausiems vietos komitetams, geriausiai per juos nukreipti savo aukas, pagal dalinių vadų nurodymus ir pageidavimus savo komitetų organams. Tačiau jeigu, kas ir ateityje atsiųs per „Kario" redakciją, stengsimės jų aukas perduoti mūsų kariams, pirmiausia esantiems atskirai vokiečių kariuomenėje. Visų atsiliepusiųjų prašymus stengiamasi kiek galima patenkinti, pirmiausia jiems nemokamai siunčiant „Karį", knygų, rašomosios medžiagos, tautinių skydelių uniformoms ir kt. Įstaigos ir redakcijos, gavusios naujai atsiliepiančių kar. talkininkų lauko pašto numerius, prašomos juos perduoti ir „Kario" redakcijai. „Kario" redakcija kar. talkininkų atsiliepimus persiunčia Vyr. Karių ir Jų Šeimų Globos Komitetui Kaune (Gedimino 29), kuris dabar mūsų dalinius ir karius aprūpina visa lietuviškąja spauda. Mūsų nuomone, čia turėtų įeiti ir naujojo „Kūrybos" žurnalo užsakymas, o taip pat aprūpinimas dalinių visų mūsų leidyklų naujai išleidžiamomis knygomis, išrūpinant tam tikrą kontingentą.

A. A. Vrš. Vincas Paškevičius

Šių metų sausio 1 d., atkakliai bekovodamas vienas prieš gausingą priešo gaują, žuvo garbinga karžygio mirtimi karininkų kandidatas viršila Vincas Paškevičius.

Klastingi banditai, kurie visuomet mėgsta pulti iš pašalių, užpuolė ir jį, kur jis saugojo pavestą jam atsparos punktą G. dv. Banditai iš visų pusių puolė pastatą, kuriame buvo a. a. Vincas. Vieną žmogų puolė 80 banditų. Taigi Vincas, nors buvo ryžtingas ir drąsus, vienas pats atsilaikyti negalėjo.

Gyvas pasiduoti užpuolikams nė nemanė. Jis savo gyvybę paaukoti buvo pasiryžęs labai brangia kaina. Turėdamas pistoletą ir kelias rankines granatas, prieš banditus laikėsi labai ilgai. Kada Vincas pritrūko pistoletui šovinių ir siekė paimti piramidėje esantį šautuvą (kuriame dar buvo šovinių), tuo metu kliudė jį iš automatinio šautuvo paleista serija. Keturios kulkos pataikė jam į krūtinę ir nutraukė jo gyvybę. Vincas savo žodį išlaikė — gyvas nepasidavė, bet kovojo iki paskutinio akimirksnio.

Vincas savo bendradarbių buvo gerbiamas ir mylimas. Nors gyvenime jis buvo mažai šnekus, bet jo darbai atsakydavo už jo nešnekumą. Jam skirtus uždavinius atlikdavo su laimėjimais. Viršininkų tarpe turėjo didelį pasitikėjimą, todėl jų buvo vertinamas kaip būsimasis karininkas ir geras karys bei auklėtojas. Bataliono vadovybė buvo jį pasiuntusi į organizuojamus Kaune I Karininkų Kandidatų Kursus, kuriuos jis sėkmingai baigė ir išvyko atlikti stažo.

Vincas Paškevičius gimė 1915 m. rugsėjo 24 d. Šakių aps., Paežerėlių val., Žuklijų km. Gyvendamas pas savo pasiturinčius ir susipratusius lietuvius tėvus, lankė mokyklą. Vincas baigė 4 kl. gimnazijos. 1937 m. gegužės 1 d. buvo pašauktas atlikti karinę prievolę, kurią atliko 3 pėst. Vytauto Didžiojo pulke. Su karo tarnyba buvo taip susigyvenęs, kad pasiliko liktiniu ir kaip gabus perkeltas į Karo Aviacijos ryšio tarnybą.

Bolševikams okupavus Lietuvą, buvo paleistas iš kariuomenės. Tačiau nuo karinio gyvenimo jis neatsisakė ir laukė karo. Jo viltis išsipildė. Karo pradžioje jis su savo suorganizuotu lietuvių partizanų būriu dalyvavo kautynėse ir atsitraukiantiems bolševikams savo apylinkėse padarė nemaža žalos.

Atlikęs Tėvynei savo partizanines pareigas, tuo dar nepasitenkino, bet ryžtasi ir toliau kovoti prieš bolševizmą. Tuo reikalu stojo į Lietuvių Apsaugos dalinius ir išvyko į Rytus. Dalyvavo šiose 1942 m. kautynėse su bolševikais: balandžio 25 d. prie Chleborodovo, gegužės 4 d. prie Doroškino, 15 d. prie Semtichovo, 17 d. prie Sossonkos. Už drąsą ir pasižymėjimą kautynėse buvo pristatytas apdovanoti pasižymėjimo ženklu.

Jo kūnas su visomis karinėmis iškilmėmis buvo išlydėtas į Vilniaus stotį, o iš čia išvežtas palaidoti į savo gimtinės kapines.

Laidotuvėse labai gausiai dalyvavo apylinkės jaunimas ir visuomenė. Būrys raitųjų nešė plakatus ir vainikus. Ginklo draugų vainikas paliktas bažnyčioje. Tokių iškilmingų kario laidotuvių apylinkė nėra mačiusi.

L. K.

Žygiai ir Šventės

Jau kelios savaitės, kai apleidome K. miestelį ir persikėlėme kitur.

Dar anksti rytą švilpukas.. Visi sujudame, nes netoli matyti gaisro pašvaistė. Pasiruošiame kautynėms ir žygiuojame. Žygiuojant pradeda po truputį aušti. Pagaliau pasiekiame tikslą. Banditai jau pasitraukę. Iš įgulos keletas sužeistų. Bet už tai banditai skaudžiai nukentėjo. Kur tik pažiūrėsi, visur kraujo klanai... Miestelyje dega keletas namų. Susijungę su vietos įgula žygiuojame pirmyn. Pražygiuojame nemaža, bet priešo vis nerandame. Tenka grįžti atgal, nes jau pradeda temti. Vėlai vakare vėl pasiekiame S. miestelį.

Iš ryto jau laukia gurguolės, nes reikės į paskyrimo vietas važiuoti. Važiuojame mažomis grupėmis. Mums tenka pirmiems, nes mūsų atsparos punktas bus toliausia. Išsirikiuojame. Kuopos vadas pasako atsisveikinimo žodį ir paspaudžia kiekvienam ranką, nes nežinia kada vėl pasimatysime. Dar pasikalbame su draugais, vieni kitiems palinkime gero kelio ir laimingo gyvenimo, ir pirmyn.

Psk. T. grupė pasiekė savo punktą, o ir iki mūsų kelionės tikslo beliko 6 km. Temstant pasiekiame. Vietos įgula pasitinka mus su džiaugsmu. Tuoj susitvarkome. Kitą dieną apžiūrime apylinkes, iš kurios pusės priešas gali pulti

Taip slenka dienos. Jau netoli ir šv. Kalėdos. Vakarais vieni rašo laiškus, kiti kortomis lošia, o treti stovi postuose. Štai rytuose pasirodo raketa ir apšviečia viską. Pasigirsta kulkosvaidžių tratėjimas, granatų sprogimas ir šautuvų šūviai. Visa tai vyksta kitame punkte, prie geležinkelio sargybos.

Vieną vakarą eil. J. V. stovėdamas sargyboje girdi, kaip sniegas girgžda. Tuoj sušunka „stok", bet vietoj sustojimo pasipila automatų šūviai. Tuoj visi čiupo ginklus. Naktis baisiai tamsi, nieko nematyt. Priešą pastebime tik kai jis šaudo. Eil. A. P. pastato savo kulkosvaidį ant lango ir pradeda apšaudyti priešą. Netrukus puolame pirmyn, kad priešas nepadegtų mūsų trobesių. Mūsų kulkosvaidžiai paleidžia dar kelias serijas ir priešas pabėga. Laukiame antro puolimo, bet likusioji nakties dalis praeina ramiai. Užtraukiame mūsų kuopos mylimąją dainą „Ei, drąsiau, kariai, į žygi..."

Jau ir Kūčios. Atnešė švenčių proga pagerintą davinį. Vakaras. Sėdame prie Kūčių stalo. Stovi ir eglutė, bet tokia pat, kaip ir miške, be papuošalų. Vrš. J. A. pasako keletą žodžių, primindamas šventės svarbumą. Dar sugiedame „Tyliąją naktį balsas sugaudė..."

Kalėdų rytas. Vienas kitą sveikiname Kalėdom. Dieną praleidžiame linksma nuotaika. Antros dienos rytą vienas ūkininkas iš gretimo kaimo praneša, kad kaime yra banditų. Mes išeiname jų gaudyti. Matyt, jie pastebėjo mus, nes pabėgo į mišką.

Naktimis vis girdėti susišaudymai kituose punktuose. Taip atėjo ir Naujieji Metai. Sveikinome vienas kitą ir linkėjome, kad šie metai atneštų pergalę ir bolševizmas būtų sugniuždytas. Eil. J. Vaičiulis

BRONĖ ZARONSKAITĖ

Ispano MEILĖ

Slopinančiai šilta birželio popietė. Pro tirštų juodų debesų plyšius prasiveržia skaisčiai mėlyno, saulės nušviesto, dangaus lopiniai. Pro didžiulius vartus, už kurių slepiasi milžiniškas pastatas, nuolat įeina ir išeina įvairaus amžiaus žmonės. Tarpuvartėj pasirodo dvi, atkreipiančios į save praeivių dėmesį, mergaitės. Viena šviesiaplaukė, jūros spalvos akimis, tyli, susimąsčiusi; kita — juodukė, linksma, nuolat besišypsanti ir visa dvelkianti pietų vėju.

— Kaip smagu, Jūra, kad abi gerai išlaikėm egzaminus, — kreipiasi juodaplaukė į savo draugę, įsikabindama jos rankos. — Bet tu visai nesidžiaugi? Kas pagaliau tave pradžiugins — priekaištingai pažvelgdama į draugės svajingas akis, tęsė toliau Beatričė.

— Aš džiaugiuos, Beatriče, bet nemoku savo jausmų taip rodyti, kaip tu, — šaltai atsako šviesiaplaukė ir jos klajojantis žvilgsnis sustoja ant kažkokio stovinėjančio ir į visas puses besidairančio kario. Rankose jis laikė išskėstą kažkokį popieriaus lapą. Kairė milinės rankovė buvo pažymėta ispanų tautinių spalvų skydeliu.

Nepažįstamasis karys pastebėjo mergaites ir šypsodamasis žengė priešais. Sustojęs per keletą žingsnių prieš jas, kilstelėjęs ranką prie kepurės, mandagiai kreipėsi į besiartinančias:

— Atleiskite, panelės, gal malonėtumėte man paaiškinti, kur čia yra Vilniaus universitetas? Rodos, šių gatvių sankryžoje jis turėtų būti? — laisvai šypsodamasis ir klaidžiodamas žvilgsniu nuo vienos į kitą, paklausė vokiškai.

— Čia, — mostelėjo rankom abi mergytės kartu, rodydamos vartų kryptimi ir norėdamos eiti toliau. Tačiau nepažįstamasis paprašė dar minutėlę palaukti, norėdamas surasti plane.

Tuo laiku, kai karys žiūrėjo miesto planą, mergaitės apžiūrinėjo jį ir spėliojo, koks jo laipsnis. — Tur būt, karininkas, — pasakė Jūra šyptelėjusi.

— Koks iš jo karininkas, juk jis neturi antpečiuose žvaigždutės, — juokavo Beatričė. — Bet jis gražus, Jūra, — ar ne tiesa? Kokie gražūs jo plaukai: net mėlyni iš juodumo. Pažvelk tik, kokios mėlynos jo akys... Keista, — ispanas mėlynomis akimis....

— Jei aš panelių netrukdau, norėčiau dar prašyti, kai kurių informacijų, — šypsodamas kalbėjo karys. — Esu žurnalistas ir mano didžiausias noras yra parašyti ką nors savo tėvynei apie taip garžų jūsų kraštą. Tuo tikslu aš ir universiteto ieškojau, kad ką nors plačiau sužinočiau apie Lietuvą. Bet atleiskite už nemadangumą, aš dar neprisistačiau, vadinuos Karolis X. — kariškai sumušęs kulnimis, prisistatė.

Bet Beatričė jau spaudė draugės alkūnę: — Jūra, eikim, geriau neprasidėkim su juo. Jis, man atrodo, nuotykių ieškotojas.

— Jis man neatrodo toks, — atsakė Jūra, — bet jei tu nori, aš jam pasakysiu, kad mes užimtos.

Tuo pačiu momentu, kai Jūra jau buvo beišsižiojanti jam tai, pasakyti, karys šypsodamas kreipėsi į Beatričę lietuvių kalba:

— Man labai gaila, kad aš panelei atrodau tik nuotykių ieškotojas.

Abi studentės, kurį laiką apstulbusios iš nustebimo, žiūrėjo į nepažįstamąjį, mažai ką suprasdamos. Ispanas prašneko lietuviškai...

Pirmoji prašneko Jūra ir ėmė teisinti draugę, sakydama, kad dabar karas ir svetimi kariai labai mėgstą ieškoti gatvėje pažinčių ir t. t. Tat nenuostabu esą, kad ir jos draugė taip išsireiškusi. — Be to, — šypsodama tęsė toliau, — tamsta būtumei išvengęs šio nemalonaus komplimento, jei būtumei iš karto kalbėjęs lietuviškai.

— Bet iš kur aš galėjau žinoti, — nusijuokė ispanas, kad panelės esate lietuvaitės. Čia, kiek aš jau pastebėjau, yra didelis tautų mišinys. Keletą praeivių mėginau šnekinti lietuviškai, bet šie atsakė nesupranta.

Dabar visi nuoširdžiai juokėsi iš to menko nesusipratimo. Tik Beatričė jautėsi nemaloniai. Jai buvo nesmagu ne tiek dėl paskutinės, kiek dėl pirmutinių pastabų apie karį. Mintyse jau ji pasižadėjo niekada prie kitų nekalbėti to, ką negalėtų pasakyti viešai, visiems girdint.

Karys dar kartą, šį kartą jau lietuviškai, pakartojo savo pirmykštį prašymą.

Bet Batričė mandagiai atsiprašė, sakydama, kad skubinasi pranešti savo nekantriai laukiančiai mamytei egzamino rezultatus. Likę vieni, Karolis ir Jūra kurį laiką tylėdami žengė vienas šalia kito. Tylą nutraukė Jūra:

— Man labai įdomu, kur tamsta išmokote lietuviškai? Tai retas atsitikimas, kad ispanas kalbėtų lietuviškai. Ir dar taip gerai...

— Na, kalbą mokėti nėra nieko ypatingo. Aš esu svetimų kalbų mėgėjas. Be to, lietuvių kalba man nėra visai svetima.

— Kaip tai suprasti? Tamsta esate gyvenęs Lietuvoje? — susidomi Jūra.

— Ne, gyvenęs nesu, bet jei viskas išsispręs teigiamai, manau gyvent. O kalbą išmokau iš savo tėvo.

— Tamstos tėvas lietuvis? — nesulaikydama smalsumo, domėjosi toliau Jūra. Tai be galo įdomu?

— Taip, panele, mano tėvas yra lietuvis. Bet gal aš trukdau... Gal ir jūs skubate pranešti savo mamytei egzaminų rezultatus?

— Ne, — užprotestuoja Jūra, — aš niekur neskubu, nes mano mamytė toli, negaliu pas ją nueiti. Galėsiu tik telegramą išsiųsti, bet ir tai vėliau.

— Malonu. Jei taip, tai gal mane šiek tiek apšviestumėt? Ir pradėjo klausinėti apie patį miestą, gyventojų sudėtį, švietimą ir t. t.

Jūra atidžiai, kiekvieną klausimą apgalvodama, stengėsi kuo tiksliau ir smulkiau atsakinėti į jai pateiktus klausimus.

Gatvėje buvo nemažas judėjimas, tat eiti šalia jos Karolis neįstengė. Truputį pasiliko, užleisdamas Jūrą pirma savęs ir, neatitraukdamas akių, stebėjo ją toliau. — Graži jos eisena, — galvojo sau, — tokia lengvutė. Kaip ji įdomiai sveikinasi su pažįstamais, — koks gracingas, vos pastebimas galvos linktelėjimas. Jo mintis nutraukė staiga grįžtelėjusi ir kreipdamasi į jį Jūra, bet pamačiusi, kaip jis įtemptai į ją žiūrėjo, vėl nusigrįžo ir užkaito. Jai nesmagu pasidarė, kartu ir pikta ant savęs, kad užkaito. Tuo tarpu Karolis vėl priėjo prie jos ir pasilenkęs prie peties, paklausė:

— Ar panelė sakėt ką — Ir, pastebėjęs jos užkaitusį veiduką, pajuto malonią šilimą viduje.

— Taip, aš norėjau paklausti, ką tamsta dar norėtumet pamatyti? Bet čia tie žmonės trukdo mums kalbėti, pasukim šia gatve, čia mažesnis judėjimas, — pasiūlo Jūra, pasukdama į šalutinę gatvę.

— Aš tamstos dispozocijoj, panele, šypsojosi Karolis. — Veskite ir rodykite viską, kas gražu ir įdomu, kalbėjo karys, gėrėdamasis jos gražiu profiliu.

— Sukim čia, aš tamstai parodysiu iš pilies bokšto Vilniaus panoramą, — pabrėžė Jūra.

— Džiaugiuos suradęs tokį vadovą, — buvo pepradedąs Karolis, bet susigriebė, kad ši mažytė nemėgsta komplimentų, ir kalbą pasuko kita kryptimi, klausinėdamas apie kalną.

Iš pilies bokšto Vilniaus vaizdas atrodė tikrai žavingas. Vienoje kalno pusėje susiraitęs, lyg milžiniškas šliužas, ilsėjosi Neris, tik jo keteros kartais pasišiaušdavo, pūstelėjus mažiučiam vėjeliui. Kitoje gi pusėje besileidžiančios saulės rožiniais spinduliais apibarstytas snaudė senas miestas. Jūra, sąžiningai eidama vadovo pareigas, rodė kariui žymesnius pastatus bei bažnyčias, kurių čia ypač gausu, ir aiškino jų praeitį bei paskirtį. Karoliui viskas atrodė, kaip pasakoj. Daug buvo jis keliavęs ir matęs vieną už kitą gražesnių gamtovaizdžių, bet šis, jis pats nežinojo, kodėl, jam atrodė kažkas nepaprasto. Gal todėl, kad čia jo tėvo gimtoji žemė? Jis nieko nesuprato ir nenorėjo apie nieką galvoti, tik vieno troško, kad ši valandėlė tęstųsi ilgai ilgai....

— Leidžiasi saulė, man laikas namo, — pertraukė keletą minučių besitęsiančią tylą Jūra.

— Nedrįstu trukdyti panelės — lyg nesąmoningai kalbėjo Karolis neatitraukdamas susižavėjusio žvilgsnio nuo jos. Jūra atrodė jam dabar nuostabiai graži. Jos šviesūs garbiniuoti plaukai nuostabiai derinosi su švelnios danginės spalvos suknute, o vandenyno spalvos akys skendėjo juodų, ilgų blakstienų šilke. Švelnus, baltas veidelis buvo rausteléjęs, matyt, nuo ilgesnio kalbėjimo.

Tylus vakaras jau gaubė miestą ir nuo Neries kilo pilko rūko debesėliai, kai išvargę keliautojai grįžo iš paskutinės to vakaro kelionės — Gedimino kalno. Artinantis prie miesto, Karolis jautė nerimą, nes žinojo, kad ji netrukus atsiskirs, palikdama jį vieną. O gal jos jau niekada daugiau nebematys...

— Ne, taip negali būti, aš negaliu taip beviltiškai su ja atsiskirti — nusprendė ir ryžosi:

— Gal sutiktumet su manimi išgerti kavos? Prisipažinsiu, man būtų labai malonu dar valandėlę pabūti tamstos draugystėje.

(B. d.)

Nesekmingi meginimai prasilaužti

Prie Kerčės sausio 23 d. sovietai vėl pradėjo gana smarkius puolimus ir karčiu mūšiu išsiplėtė naujas ėjimas. Jie buvo ir didelėmis kruvinais nuostolais atremti. Vienoje įsiliaužimo vietoje įvyko smarkių kovų. Sausio 24 d. savo puolimus sovietai dar sustiprino.

Povandeninių laivų naikintuvas sausio 20 d. Juodoje Jūroje nuskandino vieną priešo povandeninį laivą.

Į šiaurės vakarus nuo Kirovograd 1. 24. d. bolševikai įvykdė su dideliu skaičiumi divizijų. Jie atremti po beskiečiančios lėmės kovų, priešpuolių susiaurinta viena įsiveržimo vieta. Į pietvakarius nuo Pergrebičių artilerijos ir avialijos sekmingai remiami vokiečių dalinai sausio 24 d. po kietos kovos užėmė stiprią įtvirtintą priešo pozicijas. Sovietų priešpuoliai buvo nesėkmingi.

Saškovo srityje per atsigutų ariečių vilymą nuo sausio 18 iki 22 d. pulonta per 1.000 tankų, 50 pėstininkų arba sunaikinti 45 šarvuočiai, 57 pabūdai ir daug kitokių ginklų.

Sausio 23 d. srityje į pietvakarius nuo Saškovo ir į pietvakarius nuo Pogrebičių gausių kovos lėktuvų remiami mūsų dalinai, nepaisant priešo atkaklaus pasipriešinimo prasverė gilumon ir per priešo pozicijas. Per kietas šarvuotų kautynės sunaikinta arba palmta grobin 203 priešo šarvuočiai ir 102 pabūkai, iš tarpe 61 šarvuotų sunaikino vienas mūšių šarvuočių pulkas.

Į vakarus nuo Riečicos tebevyksta sunkios gruntynės. Į mūsų pozicijas įsiliaužiusios priešo kautynių grupės per atkaklias kovas buvo sutraukytos atgal. Sausio 20 d. nepermaloję krūmais apaugusioje vietovėje sunaikinta įsiliaužusi priešo pajėgų grupė.

Tarp Pripečio ir Berezinos su didėjančiu smarkumu tollau vykstą gynimosi mūšis. Naujų bolševikų meginimai prasilaužti per sunkią nepastovios laimės kautynes pavertė niekais, ypač sekmingai pareimiant mūsų artilerijai; keli įsiliaužimai užslėgsti.

Sausio 21 d. Vyriausioji Karinomenė Vadovybė paskelbė, kad nuo 1943 m. gruodžio 13 d. trunančiose didžiosiose kautynėse Ukrainoje, Vitebsko srityje generolo pulkininko Reinhardto vadovaujama vokiečių kariuomenė kietomis kovomis užmetė sovietų pasandoėjusių daugiau kaip 20 šaudų divizijų ir gautus tankų junginius, siektą operatyvinį prasiaužimą. Iki 1943 m. sausio 18 d. bolševikai dėjo čia pastangas, kad vokiečių dėjo kaip 40.000 užmuštais. Sužeistųjų skaičius yra daug didesnis. Sunaikinta arba paimta 1.203 priešo tankai ir 324 šarvuočiai.

Į šiaurę nuo Nevelio sovietai tęsė savo puolimus. Vokiečių kariuomenė savo pozicijas apgynę ir pamušę daug priešo tankų.

Imtesis ėsto pietiniame krante sausio 21 d. kariuomenė savito priešpuolių sumušė sovietų sudarytą prieštilį.

Ir į šiaurę nuo Ilmeniio ežero sovietai tęsė savo puolimus stiprioms pajėgomis. Jie buvo atremti su didelais nuostoliais priešui.

Į pietryčius nuo Leningrado mūsų dalinai sausio 23 d. priešo netrukdomi pasitraukė iš vieno statiškiosi fronto lanko ir užėmė naujas paruoštas pozicijas. Sausio 24 d. sovietai didėjančiais smarkumais tęsė savo puolimus norėdami prasiveržti. Kai kuriuose ruožuose juos atrėmus arba sulaikius, daugelyje vietų dar tebevyksta atkaklios kovos su bolševizmėjimais priešo kovų pareikėti.

Tolimoje šiaurėje Hesseno-Tiuringijos grenadieriai sausio 21 d. sunaikinę šiaurinės Suomijos miškingose antiesi salygomis atmušė stipresni puolimą su kruvinais nuostoliais priešui ir paėmė daug belaisvių bei grobio.

Sausio 25 d. visame Rytų fronte sunaikinti 328 priešo šarvuočiai.

Pietinės Italijos fronto vakarinėje dalyje priešas tęsė savo stiprios artilerijos ir kautynių lakūnų remiamus puolimus. Sausio 24 d. vokiečių kautynių prarastas viskas sugriautas Minturno miestas. Visi kiti priešo puolimai, taip pat mėginimai prasilaužti per Garigliano upę atremti. Viduriniame ruože buvo užpulta ir pašalinta viena priešo stovyklą. Priešas patyrė didelių kruvinų nuostolių. Tarp belaisvių. Sausio 22 d. su gausesnėmis pajėgomis į pietvakarius nuo Castelforto puolęs priešas vienoje vietoje įsiliaužė. Planingu priešpuoliu jis atremtas į savo ileisties pozicijas.

Vakarinėje fronto dalyje sausio 21 d. išsiplėtė sunkios gynimosi kautynės. Keli po stipraus artilerijos paruošimo atliekti priešo puolimai buvo kruvinai atmušti, o vienas vietinis įsiliaužimas užslėgstas. Sausio 22 d. priešo mėginimai persikelti per Gari upės upelį ir užgrobti mūsų artilerijos ugnį. Paimta 500 belaisvių. Sekančiomis dienomis po sunkių kovų mūjo niekais pakartotinė, smarkiai plačiu frontu vykdyti priešo puolimai.

Sausio 22 d. rytą britų ir amerikiečių kariuomenė išsikėlė iš abiejų Nettuno pusių, Tirėnų jūros pakrantėje. Imtasi kontrpuolimo. Karo aviacija sėkmingai puolė priešo desantinį laivyną, nuskandino keturis 12.000 tonų talpos didelius desantinius laivus ir sunkinai sužalojo visus didesnius vienetus ir kelias desantines valtis.

Sausio 23 d. vokiečių kovos tordpeliniai lėktuvai ir naikintuvai puolė priešo desantinio laivyno karo laivus. Į vieną naikintoją pataikyta tikrai, dar vienas, manoma, nuskendo. Patikyta, be to, į vieną kreiseri, į vieną mažesnį karo laivą ir į 2.500 tonų talpos desantinį laivą. Sausio 24 d. Nettuno desantiniame prietilčyje priešas daugelyje vietų puolė mūsų priešakinius dalinius. Jis atremtas.

Puolus priešo desantinį laivyną prieš Anrio paskandinti 3 naikintojai ir vienas 6.000 brt. talpos prekinis laivas. Galima tikrai spėti sunaikinus dar 6 tilus turėjusį kreiserį 26.000 brt. talpos. Iš dalies sunkiai sužalota 11 transportlaivių.

Sausio 20 d. vakare britų bombonešiai vėl bombardavo Berlyno miesto ariti. Dėl bombardavimo gynybos teroinis puolimas netuvo įvykdytas suteiktu būdu. Buvo padaryta nuostolių žmonėnis ir sužeista gyvenamųjų pastatų, ypatinga didėjančių gynybinėmis kvartalose. Sunkiomis gynybos sąlygomis numušti 38 britų bombonešiai

Kanalo pakraštyje karo laivyno toli nešančios baterijos sausio 19 d. užpuolė taikinius Doveryje, Dealyje, Folkestone ir Remsgate.

Naktį į sausio 21 d. jos vėl šaudė į taikinius Kanale anglų krante Dealyje buvo pastebėti gaisrai.

Britų bombonešių junginiai naktį buvo įskridę į šiaurės vakarų bei vidurinės Vokietijos teritoriją. Tuoj ir stipriai pradėjusi veikti vokiečių priešėkrinės gynybos ugnis ir sutilkti koncentruotus puolimus. Kai kuriose vietose, ypač Magdeburge, buvo nedidelių žmonių aukų ir padaryta žalos gyvenamosiuose kvartaluose. Sunaikintas 61 britų bombonešis.

Stiprūs vokiečių karo aviacijos junginiai naktį į sausio 22 d. vokiečiams bangomis puolė Londoną. Pastebėta daug didelių gaisrų.

Vienos naktinių naikintuvų eskadrilės vadas mjr. Prinz zu Sayn-Wittgenstein nakties metu kovodamas prieš priešo teroristinius lėktuvus, pasiekęs savo 83 laimėjimą, sunaikinęs 5 britų bombonešius, žuvo didvyris mirtimi. Fiureris pagerbė žuvusį lakūną ji apdovanodamas Ąžuolo Lapais su Kardais prie Riterio Kryžiaus Geležinio Kryžiaus. Jam žuvus vokiečių aviacija netenka vieno savo geriausių naktinių naikintuvų lakūnų.

Kas nauja LIETUVOJE

— Sausio 21 d. Vilniuje, marmelado fabrike „Baltika", buvo kilęs gaisras, kuri atvykę ugniagesiai greitai likvidavo.

Slomis dienomis kainų priežiūros pareigūnai aplankė daug Vilniaus prekybininkų ir už nepagrįstą kainų kėlimą surašė 23 protokolus. Kai kuriems jų gresia sunkios bausmės.

— Ukininkai regionami kiek galima greičiau baigti vėlo prievolės teisėtvarkos nes pristatyme terminas baigiasi sausio 31d.

— Vilniaus apskrityje šiais metais numatoma apsodinti tabaku 120 ha.

— Pieno statytojų teisėms apsaugoti, skundus dėl falsifikuoto arba nuleisnio pieno statymo patikrinti, gamybai paketti ir pieno statymui skatinti, apskrities viršininkai prie kiekvenos pieninės sudaro pieno tikrinimo komisijas. Tokios komisijos sudaromos ir Vilniaus apk.

— Generalėkomisaro palėpimu malimo leidimai pirmam laikotarpiui pratęsti neribotam laikui.

— Artėjanti pavasarinė ūkininkai raginami atkreipti dėmesį į savo žemės ūkio mašinų ir įrankių esamą stovį ir trūkumus laiku patasyti. Apskrities ir žemės ūkio mašinų ir inventoriaus įpareigojami ūkininkams padėti šiame taip labai svarbiame darbe.

— Slimno val., Buckūnų km. ūkininkas J. Š., bekasdamas šulitį, rado apie 3 kg skaidraus gintaro.

— Mažeikių Savitarpinės Pagalbos komitetą rūpestis įstėigta mėsos biednumeme: valgykle.

— Mažeikių Savitarpinės Pagalbos Komitetą pastangomis ir rūpesčiu, nuo 1 d. Metų atidaryti keturi vaikų židinėliai, kurie veiks prie gimnazijos, amatų mokyklos, prmos ir antros pradž. mokyklų. Židinėliuose vaikai bus valgydiami.

— Reicho Susiskėimo Direkcijoje Rygoje dirbą lietuviai geležinkeliniai paukėjo fronto kavių reikalams 200 kg Persiuodami tuos pinigus Vyriausiam Karių ir Jų Šeimų Globos Komitetui, prašė perduoti mūsų kariams Rytuos nuoširdiausius jų sveikinimus ir linkėjimus.

— Prie Vyr Sveikatos Valdybos Sanitarijos Direkcijos artimiausiu laiku yra numatyta įsteigti referentūra kovai su alkoholizmu. Šios referentūros svarbiausias uždavinys bus koordinuoti visą Lietuvoje vykdomą kovos su alkoholizmu darbą bei tą darbą organizuoti, palaikant tamprius ryšius su atitinkamomis organizacijomis. Prie referentūros numatoma sudaryti tarybą, kuriai nariais būtų suinteresuoti organizacijų bei įstaigų atstovai.

Sportas

— Vasario 12 — 13 d. d. Vilniuje ruošiamos Lietuvos dailiojo čiuožimo pirmenybės. Šių pirmenybių progą bus pamėtinti du Lietuvos dailiojo čiuožimo veteranai ir meisteriai: p. Vincas Ignaitis, Švenčionės 10-ties metų Lietuvos ir Pabaltijo kraštų meisterystės, ir p. Liūdas Zelkus, 20-ties metų dail. čiuožimo ir atkvivios sportinės veiklos sukaktuves.

Šių pirmenybių ir mėginimų progą yra laukiama svečių iš kitų Pabaltijo kraštų, kurių išvyko kviesti Vilniaus Žiemos Sporto Valdybos vadovas p. Andriūnas.

Tuo tikslu Vilniuje žiemos sporto sąlygos yra vietovės atžvilgiu labai palankios, tai šių metų žiemos sezone numatyta gan daug varžybų. Sausio 30 d. didžių žiemos atidarymas. Vasario 5 — 6 d. d. mokyklų ir gimnazijų varžybos. Vasario 12—13 Vilniaus miesto pirmenybės. Vasario 19 — 20 — Lietuvos pirmenybės. Vasario 27 d. išvyka į Panevėžį ir tenai tarprajonines Vilniaus — Siauliai — Panevėžys sidėtų pirmenybės. Kovo 4 d. sezono uždarymas.

UŽSIENIO ŽINIOS

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ (NL) Fiureris sausio 24 d. fligesnium pasikalbėjimui priėmė Norvegijos ministerį pirmininką Quislingą. Apsvarstyta eilė svarbių Europos žemynio ir germanų tautų ateities klausimų.

STOCKHOLMAS (NL) Švedijoje padaryta eilė svarbių paskyrimų karinėje srityje. Nauju Švedijos gynybos štabo viršininku paskirtas pulk. Ehrensyaerdas, kuris pakelas į generolo majoruus.

Jis yra 52 metų amžiaus. Dalyvavo Suomijos laisvės kare 1918 metais. Suomijos — Rusijos žiemos karo metu jis buvo švedų savanorių korpuso štabo viršininkas.

AMSTERDAMAS (NL) Londone oficialiai paskelbta, kad generolas Eisenhowerio perima vyriausiąją amerikiečių armijos Europos karo lauke vadovybę — šalia savo, kaip vyriausiojo santarvininkų ekspedicijos korpuso vado, pareigų.

STOCKHOLMAS (NL) Kaip švedų spauda praneša, JAV demokratų partijos centro valdyba Roosevelta pakviečia kartą kitą kandidatu per prezidento rinkimus.

STOCKHOLMAS (NL) Ketvirtadieni per atstovų rūmų debatus dėl Indijos ministerio Amery pasiūlymo dėl dėl kaip ir epidemijų per pastkutinius penkis 1943 metų mėnesius mirė ne daugiau, kaip milijonas žmonių.

MILANAS (NL) Dučė įsakymu, respublikinės itaių fašistų partijos direktorija persitvarkė ir į ją įėna: karo, vidaus reikalų, švietimo ir kultūros ministerius, taip pat respublikinės tautinės gvardijos vadas ir atitinkamai referentai specialistai.

ROMA. (NL) Radoglio kontroliuojamoje Italijoje ėmė veikti reikalavo Vitorio Emanuelio atsistatydinimo.

BERNAS. (NL) Šveicarijos spauda rašo apie bolševizmo pavojų Bucharesto. Pagal „Corriere de Ginève", pripažįsta, kad anglai ir amerikiečiai, jei bolševikai pralaužtų vokiečių gynimosi frontą Rytuose, neturėtų jokio pasirinkimo nuo Europos bolševizmo pavojaus.

MADRIDAS. (NL) Maršalas Badoglio itaių karininkams ir civilinėms darbininkams kreipėsi pilietiniame kare, uždraudė nešioti laisvą pasižymėjimo ženklus.

ŽENEVA, (NL) Kanada nupirko iš Anglijos du modernaisius tipo kreiserius ir du naikintuvus. Šie du kreiseriai tai iš viso pirmieji Kanados laivyno kreiseriai.

BUENOS AIRES, (NL) Nuodugniai apžiūrėjęs miestą, Argentinos prezidentas Ramirezas įsakė San Juaną evakuoti ir paskelbė miestą karo zona. Nuo šio laiko iš miesto gyventojų sunkvežimiais ir geležinkeliu gabenami į aplinkinės vietoves, daugiausia į Mendozą. Iki šiol buvo iš miesto iš laivų, traukinių ir kad po gruvėsiais esama dar 3.000 žmonių lavonų. Vyriausybė yra nusistačiusi sudeginti visą miestą, kad neliktų epidemijos.

BUENOS AIRES (NL) Žemės drebėjimo San Juane aukų skaičius nuolat didėja. Paskutiniais duomenimis, ten žuvo 4.300 žmonių.

STOCKHOLMAS, (NL) Vienas vengrų laikraštis dėl anglų ir amerikiečių santykių su Maskva rašo: Churchillis ir Roosevelas žino, kad su sovietais begalinis siekė dėsiudžiuti. Nėra žinoma, kokius Anglija ir Amerika turi kozyrius prieš bolševikus, bet tikras dalykas, kad Churchillis ir Roosevelas savo planus Stalinui gali pareikšti tik iš labai silpnos pozicijos.

STOCKHOLMAS (NL) Oficialiu pranešimu, Roosevelas atšaukė iš pareigų Jungtinių Valstybių ambasadorių prie lenkų emigrantinės vyriausybės Londone.

SOFIJA (NL) Bulgarijos ministerių kabinetas nutarė sukurti valstybinę žandarmeriją, kurią sudarys pėstininkai, kavalerija ir motorizuoti jungtinai.

BERLINAS (NL) Per traukinio katastrofą prie Hannoverio 53 žmonės buvo užmušti ir kelli sunkiai bei lengvai sužeisti.

ŽENEVA, (NL) Pranešimu Šiaurės Afrikoje pastrodė į raupsus panaši liga, kurią įvežė JAV kariai negrai. Alžyro ligoninėse jau pagulėjo keli šimtai ta ligo nepagydomų ligonių.

STOCKHOLMAS. (NL) Jungtinių Valstybių derlingiausioje vidurinėjų vakarų žemės ūkio srityje šiuo metu, kaip „Dagens Nyheter" pranešė iš New Yorko, yra katastrofiška sausra.

BUENOS AIRES. (NL) . Sugriuvo statytas per Antaso upę tiltas prie Santo Domingo. Tai buvo didžiausio Brazilijos tilto statyba.

Garbingai žuvus kovoje kariams

Kaziui Bieliniui

ir

Dominiukui Kartanui,

jų tėvus, brolius ir sesutes nuoširdžiai užjaučia

Vadas ir karial

Nelygioje kovoje, puolant vieną atsparos punktą, didvyriškai gindamasis žuvo

j. psk. **Jonas Šarėjus**

Jo tėvams ir giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia

Bataliono vadas ir karial

Lin. Kazimierui ZALESKIUI

žuvus, saugojant savo Tėvynės sienas, jo šeimai ir artimiesiems reiškiu gilią užuojautą

Kpt. Raulinaitis

Kultūrinės naujienos

— Sausio 22 d. Kauno Jaunajam Dramos Teatre „Žiburėlio" redakcinė grupė literatūros ir menų vakarą. Vakaro programą įšpildė narytojai: Jūratė Petrauskaitė, Stasius Būdavas, Leonardas Žitkevičius, Petras Sabaliūnas, Petras Rimkūnas, Antanas Gustaitis, Jurgis Jankus, Bernardas Brazdžionis ir Antanas Miškinis, kuriy vieni paskaitė savo kūrinius ir užtraukė kit.

— novelių, feljetonų ir kt. Antano Giedriaus, Jono Šukio, Pulgio Andriušio, Stasio Santvaro ir Fausto Kirkos kūrinius. Vakarą vedė Dramos Teatro rež. Stasys Čaikauskas, B. Pukėnevičiūtė ir dramos aktorė Janina Rudzinskaitė. Be to, programoje dalyvavo operos solistė Irena Leonė Šlauydžiūnaitė, Antanas Kučingis, Studentų kvartetas, vedovaujamas Liudo Jarošeko, ir smuikininkas Povilas Matiukas. Sėjistemą akompoavo St. Kalvaitis. Vakarė pelnas paskirtas Sveiarijnei Pagelbai.

— Sausio 15 d. Kauno Didžiajame Teatre prie Lietuvos Saugumo Kariuomenės Komendanto 1943/44 m. Žiemos Pagalbos naudai suruoštas koncertas. Koncerto programa sudarytą buvo iš muotaikingų dūmų, operetės, džazo ir šokių dalykų pagal šūkį „Mes kuriame muziką".

— Sausio 22 d. Kaune planistas Kandrius Kuprevičius surengė fortepiono vakarą. Programoje buvo pulkai išpildyta Mozarto, Sumano ir Šopeno kūrinai. Sausio 26 d. panašia programa planistas Kuprevičius surengė fortepiono vakarą Vilniuje, Didžiojoje Koncertų salėje.

— Valstybinė Leidykla išleido „Lietuvių visuomenės kalendorių" 1944 m. „Komunistų kalendorių" 1944 m. „Mėnesinį kalendorių" ir „Kišenėj kalendorių 1944 metams".

— Sausio 23 d. Vilniuje Didžiojoje Koncertų salėje įvykusio XVI simfoinio koncerto programa buvo sudėta vien lietuviškajai muzikai. Jūrė išpildyta kūrinė Juozo Gruodžio III-joji simfonija ir J. Siniaus kantata „Motušės rauda", ir dviejų jaunų lietuvių modernistų J. Gaidelio ir J. Nabažo muzikos kūrinėai. Tai pirmasis koncertas, paskiritas lietuviškajai muzikai.

— Vilnietis poetas Kazys Bradūnas įtėikė „Sakalui" išleisti pirmąją savo lyrikos knygą „Prie siauųjų jančios žemės". Be to, jis baigė parašęti sonetų apie Vilnių knygą — „Vilniaus varpai". Ši knyga taipgi numa išleisti viena Vilniaus leidykla.

— Per tas Ministerijos Šiomis dienomis įteisė spausdinti dvi knygas knyras: eilėraščių rinkinį „Audros paukščiai" ir pasaką valkams — „Karalaitės girnos".

— Šiomis dienomis iš Vilniaus į Rytus pas fronto karius išvyko Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos kuriu-nių šokių šokėjai, dalininkai ir kt. menininkai. Karių nuvežė ir daug dovanų, kurias suaukojo kariams vilniečiai.

— Jaunas dramaturgas Ipolitas Cieška parašė pjesę iš mokytojų ir mokinių gyvenimo. Vienas jo scenos veikalas jau atiduotas Kauno D. Teatro dramos aktoriui Pilipo vadovaujamai aktorių trupei, kuri yra numačiusi savo gastrolliams spektaklams tą veikalą pastatyti.

— Siais metais Studijų Biuras yra numatęs vaikiškai knygai rinkti vieną medžiagą ir dokumentus, liečiančius bolševikmetį Lietuvoje. Medžiagai rinkti bus įpareigoti apskričių ir valsčių tam reikalui sudarytji komitetai, o taip pat visos įstaigos ir įmonės, kur tokios medžiagos galės būti.

— Rašytojas Junkus parašė ir atidavė „Sakalo" leidykiai savo naują romaną „Ant prakaituotos žemės", rašyt. A. Biellūnas paruošė spaudai savo novelių rinkinį; rašyt. J. Pavilonis „Sakalui" atidavė išleisti savo naują romaną; L. Žitkevičius paruošė spaudai lyrikos rinkinį „Tarp tūkstančio žvaigždžių" P. Bavoras spaudai paruošė pasakų rinkinį.

— Buvusi uždaryta Siaulių Mokytojų Seminarija, gavusi leidimą, artimiausiu metu numato pradėti darbą.

— Siaulių visuomenė, atžymėdama P. Bugailiškio 60 metų amžiaus sukaktį, paskelbė konkursą jubiliato portretui paminti. Konkurse dalyvauja keturi Siauliuose gyvenę dailininkai.

— Žinomas poezijos vertėjas ir poetas A. Tyrulis sausio mėn. pradėjęs šventė 20 savo kūrybinio darbo metų sukaktį.

Nr. 4 (1210) Vilnius 1944 m. sausio 29 d.

PRENUMERATA: metams — 6 RM; pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM.
Išsiuntoma mažiausiai metų ketviriui prisilaikant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

Ginklo Draugą Palydint

Dręgną, ūkanotą šaltukio dieną mūsų pasienio S. miestelio viename namelyje susitikom Itn. Žaleskį, Likimas suvedė mudu bendram darbui. Jis, paliękęs šeimą ir namų įstaigos darbą, išvyko ginti savo tautos ir krašto.

Atitiko ilga kelionę į vieną mūsų A. D. batalioną, jis pagaliau atsidūrė S.

— Man vis tiek kokiom pareigom būsiu paskirtas, kokį pasiu darba dirbti, — pasakė jis. — Svarbu tik, kad esu savo Tėvynės sargyboje.

Jis nesirinko, dirbo, kas jam būdavo pavesta. Kokius žmogus, nuožtirdus draugas, susipratęs lietuvis, šiai ką apie jį gali jo bendradarbiai iš S. pasakyti.

Neligsi kartu dirbę, tikimo sąvesti, tikimo buvome ir vėl atskirti.

— Iki pasimatymo! — tarėme vienas kitam atsisveikindami.

Tačiau mudviejų pasimatymas, etrodo, ilgesniu laiku nusitęsė, kaip abu kad tikėjomės.

Būsime tikri kariai

Jau bevelk mėnuo, kai viename Baltųjų kolchozo skamba komandos, eidi žingsnis garsai ir plaksios ginklinėse sekinda lietuviškoji daina.

Šių vyrų pageidavimu ir vokiečių vadovybės priimtas, buvo surinkti į vieną lietuvišką dalinį, kur po atitinkamo karinio mokymo ginklų rankoje įsijungs žiūbūtinėn kovon prieš kruvinąjį bolševizmą. Turėdami dalinio vadu seną prityrusį karį lietuvį karininką Itn. P., instruktuojami vokiečių ir priižiūrimi lie-

J. pak. Jonas Silelka

APLANKĖ KAPELIONAS

Šį kartą mums dėdėję staigmeną padarė kapel. kun. N., pas mus atvykdamas Kūčių dieną. Mes jo jau seniai laukėme, tačiau netikėjome, kad jis specialiai į pirmąsias fronto linijas atvyks Kalėdų Šventėma. Šventėka karių puotaika dvigubai pakilo. Tuojau dalininuose įsirengėme pamaldome patalpas, kiek sąlygos leido, jas išpuošėm, išgraižinom, pasiuvom lašiniais atsorčius.

Pamaldų metu meldėmės taip, kaip niekuomet dar nesimeldėm: rūpestingai, atsidėję, susikaupę. Vi- sai atšikome ašgažinti.

Tolimoj Rusų šemėj taip gražiai skambėjo giesmės: „Pulkim ant kelių", „Gul šlandieną jau ant šieno", „Marija, Marija", „Lietuva Tėvyne mūsų". Nors mūsų giesmės niekuo nestebino gražiu giedojimu, tačiau viai jas giedojom iš širdies.

Pabuvęs keturias dienas pas mus, kapel. N. išvažiavo į kitą lietuvių dalinį.

Vršila A. Umbrasas

LAD vyr. kapelionas lankėsi Vokietijoje

Sausio mėn. pirmojoj pusėje LAD vyr. kapelionas kan. prof. Meškauskas lankėsi Vokietijoje buvusiame mūsų batalione. Cia atlikę šventines pamaldas, išklausė karių išpažinčių ir turėjo progos stebėti mūsų batalono karių gyvenimą. Vyr. Kapelionas jautęs gyvą pasitenkinimą geru mūsų batalono karių susitvarkymu ir jų korektiškais santykiais su vietos gyventojais.

BUNKERIUOSE SKAMBĖJO LIETUVIŠKA DAINA

Toli nuo Tėvynės esanti mūsų batalioną aplankė lietuvių studentų kvartetas, papildytas šo'kėjų trupe. Kolchozų lūšnelėse ir pirmųjų frontų linijų bunkeriuose skambėjo graži lietuviška daina, akordeono muzikos garsai, klausėmės šąmoningų anekdotų, gražių pasakojimų, žiūrėjom vikrių šokėjų judesius... Jie pas mus išbuvo dvi savaites. Lietuviška daina ir taip pasiligtų gimtosios kalbos žodžiu nešini je aplankyti visus mūsų bunkerius, sudaro galimybių visiems, plačiai išklaidžiamiems, pasiklausyti tiek širdžiai artimų spektaklių. Per šventes jie daug vidinės šilumos įnešė į mūsų apgyvendintas lūšneles. Prie žvakučių ir Kalėdų eglučių šviesos su jais vaišinomės tuo, ką geresnio turėjome, džiaugėmės jų gražiais pasakojimais, dainomis. Nors minutė: jie mums padėjo užsimiršti, kad esame toli nuo šeimų, artimųjų.

Ne vienam kariui širdį suspaudė kvarteto padainuota: „Lietuvo, brangi mano Tėvyne", „Kampell, mėlas ir brangus" arba Meškelės akordeonu pagriektos laužtos dainos ir šokiai.

Vršila A. Umbrasas

LIGONINĖJE SUTIKOME NAUJOSIUS METUS

Mūsų batalono ligoninėje gulintieji kariai Naujųjųstus Mesus sutiko savo palatose prie bendro valgio stalo, kartu su ligoninės personalu. Tuos, kurie negalėjo iš lovų atsikelti, batalono gyd. J. Liberis aplankė ir visiems palinkėjo laimingų Naujųjų Metų.

A.U.

Naujį batal

J. pak. Mikalajūno nuotr.

NESULAUKĖME PAŠTO

Prie kukliai paruošto stalo susirenka kovos draugai. Kampe stovi kovos simbolinis papuošta eglutė. Stalo vyresnysas ima į ranką tradicinę plotkelę, iš kurios visi turėję žodžių, laužia ir suvalgo. Stalo frontėjuje pusėje stovi trys laisvos kedės. Prieš jas, ant stalo, trys lėkštės su plotkėmis ir juodose rėmuose trys pavardės. Tai šio dalinio kovos draugai, kurie jau niekuomet neses prie Kūčių stalo. Pavardės tų, kurie savo gyvybę paaukojo kovoje su kraugerišku žydiškuoju bolševizmu.

Baigiasi tradicinė vakarienė ir kariai išsiskirsto. Už lango stūgauja vėjas...

Išausė Kalėdų rytas. Visoje stovykloje vėl atgijo gyvumas bei linksmumas. Vieni kitus šveikina ir linki įvairiausių linkėjimų. Visi nekantraudami laukia šios dienos vakaro. Su artėjančiomis sutemomis turi atvykti paštas iš Tėvynės ir atnešti daugel kam švelnių žodžių, ne vienam ir vieną kitą siuntinėlį. Vėl nektis užvaldo dieną. Vėl tegsigirdi tik sargybinio žingsniai. Jo budri akis skrodžia nakties tamsą.

Auštantis rytas atskleidžia skaudžią tiesą... 12 kilometrų atstumu nuo batalono stovėjimo vietos guli du lavonai... Tai batalono paštininkas gr. J. J. ir rusas — vežikas. Sakia jų sukrito du arkliai...

Pirmąją Kalėdų dieną grįžtančius su paštu klastingas priešas nutykojo ir nužudė. Ši žiaila žibo greitumu apskrieja karius. Gimsta keršto bei pagiežą bolševikams. Tuojau batalono gydytojas ir karių pareigūnai skuba į žudynių vietą ir apžiūri lavonus. Visas paštas — apie pusantro maišo — paimta. Šalia nukautųjų guli iškrites laikraščių pundelis, siųstas sesės lietuvaitės mūsų batalono „Nepažįstamam kariui". Abu lavonai parvežami į batoliną. Juos palydėti į amžinojo poilsio vietą — B. kapus — susirenka kovos draugai ir vadovybė. Du karstai papuošti eglišakių vainikais — viena jų uždengtas trispalve — pralenka prieš iškirikiavusius ir ginklu gerbiančius kovos draugus. Suurgia mainios vaikiis ir nuneša juos tolyn nuo mūsų. B. miestelio kapuose jau laukia jų dvi duobės.

Kapuose kpt. A. pasakė atsisveikinimo žodį, primindamas, jog gr. J. J. ataiskyrė nuo mūsų klastingo priešo žiaurius ir nužudytas tuomet, kai jis vežė visų laukiamas iš Tėvynės kalėdines dovanas. Nuaidėjo trys šūviai salvės ir svetimos šalies žemė pasėjęs juos amžiams nuo mūsų akių...

Ataiskyrė nuo mūsų du asmens — pirmasis, kuris visuomet savo švelnumu bei linksma nuotaika draugus užkrėsdavo linksmumu, šaris draąsiai leisdavosi į pavojingą kelionę parvežti bei išvežti fronto ir Tėvynės pasikalbėjimus. Antrasis — pabėgęs iš bolševikų eilių, drauge su mūsiškiais drąsiai kovodamas, žuvo nuo savo tautiečių nieksingos rankos...

Lietuvis ir rusas, drauge kovoję drauge sugulė amžinam poilsiui.

Psk. A. Polekauskas

Rytai, 1943 m. Kalėdos.

Per aptvynusius laukus

Eil. Lisausko nuotr.

Mirė Vilniaus Vokečių Policijos Vadas mjr. Grossmann

Sausio 24d. buvo palaidotas Vilniaus miesto apsaugos policijos vadas mjr. Grossmann. Daug vokiečių ir lietuvių susirinko į Vilniaus miesto komisariatą mirusiojo pagerbti.

Praskambėjus Beethoveno ir Vagnerio tonams, ff- ir Policijos vadas Lietuvoje gen. mjr. Harm pasakė kalbą. Trumpais žodžiais jis apibūdino mirusiojo gyvenimą ir veiklą.

Kaip ff- ir kuopos vadas, Grossmann dalyvavo 1939 m. rudenio žygyje. Vėliau jis vadovavo vienam policijos batalionui Rytuose ir 1942 buvo paskirtas Vilniaus vok. apsaugos policijos viršininku. Iki pat mir-

ties jis liko ištikimas savo pareigoms. Nesirūpidimas savimi ir savo sveikata atnešė dar 50 metų neturėjusiam vyrui mirtį.

Mjr. Grossmann buvo palaidotas vokiečių karžygių kapinėse. Užvingęs. Laidotuvėse dalyvavo partijos, valdžios, kariuomenės, vokiečių ir lietuvių policijos ir LAD atstovai. Dvi garbės kuopos — vokiečių ir lietuvių — atidavė mirusiajam paskutinę pagarbą. Srities komisaras Hingst pasakė prie kapo kalbą, kurioje jis pabrėžė, kad gyvieji turi ir toliau dar didesniu savęs išsižadėjimu tarnauti idėjai.

Vainikų uždėjimu ir vokiečių himnu laidotuvių iškilmės buvo baigtos. Tarp daugelio kitų vainikas padėjo Vilniaus m. policijos vadas, Vilniaus m. prieglaudinės apsaugos viršininkas ir mjr. Songinas.

SĖKMINGA PARODA

ON. KAUNAS. Šiomis dienomis uždaryta pirmoji jauno Lietuvos tapytojo Vytauto Kasiulio paroda, kuri buvo surėngta Kultūros Muziejuje. Paroda turėjo didelį pasisekimą. Iš viso ją aplankė daugiau kaip 2.500 žmonių. Privatiai asmenys ir įmonės nupirko daug paveikslų.

MŪSŲ BENDRADARBIAMS RYTUOSE

Kiekviena pasitaikusioji proga atvykus i Tėvynę, prašome užeiti į „Kario" redakciją, atsiimti priklausantį honorarą už 1943 m. įdėtus rašinius. Honoraras taip pat išmokamas per draugus, atsiuntus formalų įgaliojimą, paštan autoriui arba įgaliojime nurodytam jo šeimos nariui.

NEŽINOMI PRENUMERATORIAI IŠ VYDŽIŲ

S. m. sausio 5 d. iš Vydžių pašto išsiųstos „Kariui" dvi perlaidos po 6 RM, kurių atkarpose nėra parašyta nei adresų, nei siuntėjų pavardžių vardų. Tuo būdu nežinome kam siuntinėti „Karį". Prašome skubiai pranešti savo pilną adresą.

Siunčiant pinigus visad reikia užpildyti perlaidos atkarpą, nes tik ji viena įteikiama administracijai ir tik iš jos sužinomas prenumeratoriaus adresas.

Administracija

KAIDŲ ATITAISYMAS

„Kario" Nr. 3, paskutiniame puslapyje, žinutėje „Sunaikinta bandytų gaujelė", liėjo neatškus ir klaidinantis pirmas sakinys. Jis turėjo šiaip atrodyti: „S. m. sausio 8 d. mūsų policija gavo žinių, kad vienama Zarasų aps. kaime pasirodė 4 bandytai". Be to, tame pat puslapyje, psk. Valerijono Linkaus padėkoje, vietoje pavardės „A. Bajaišiui", turi būti „A. Bajerčiui".

PADĖKA

Vyriausiajam Karių ir jų Seimų Globos Komitetui nuoširdžiai dėkojame už prisiųstas į Rytus mūsų vardu kalėdines dovanėles. Taip pat dėkojame ir tautiečiams, paaukojusiems jas. Mes tarnaujome vokiečių daliniuose.

Jeigu kas sveikino mus per radiją, tai tokiu sveikinimu negalėjome išgirsti ir už tai padėkoti, nes neturime radijo aparato.

Karial Petras Jaras ir Antanas Urbonas

Prašo atsilieptl

— Psk. Antaną Vyšniauską prašo atsilieptl Staysy Petraitis, Gaurė, Taurages aps.

— Karl Jeronimą Levickį prašo atsilieptl Ignas Paulauskas, Šventosios uostas, Kretingos aps.

Aukos kariams Rytuose

Per „Kario" redakciją paaukojo mūsų kariams Rytuose: X — 13 knygų, B. Kačanauskaitė — 34 kn., B. Juodeikaitė — 20 kn., J.J. — rašomosios medžiagos ir kt., K. Rožanskas — rašomosios medžiagos, O. Rekliaitė — rašomosios medžiagos ir 1944 m. kalendorėlių, St. Ivanauskas — rašomosios medžiagos, A. Laurinaitis — 14 lietuviškų vėliavėlių ir po 1 siuntinėlį. S. Daglytė ir Peleckytė. Pinigais paaukojo — Br. Pakenaitė 100 RM.

Redakcijos atsakymai

Br. Vytuėlui. „Frontas pakėlė" skyriuoliui netiks. „Napoleono akmuo" gal tiktų kuriam nors kitam laikraščiui. „Karys" panašių rašinių nededa, trūksta vietos. Taip pat nedėsime ir Didžiojo kato, nes šis karas duoda pakankamai medžiagos.

A. Kiniui. „Jie žuvo už Lietuvos laisvę" siųnokas, netiks.

Gr. An. Lukoišiui. „B-nas Rytų Lietuvos sargyboje" neįdomus, netiks. Tačiau plunksnos nemeskite, rašykite toliau.

Petrui Jarui. Lietuviškis karius, tarnaujančius vokiškuose daliniuose, globoja Vyriausias Karių ir Jų Šeimų Globos Komitetas, Kaunas, Gedimino g. 29. Jam ir praneškite apie save, savo adresą, o ir kitų tokių pat Tamstai žinomų lietuvių karių.

J. Petroniui. „Naujųjų Metų naktį" netiks, neįdomus. Daugiau žodžių, negu veiksmo.

M. S. Tamstos vertimo apie angų diplomato nuotykį nedėsime. Atsiųkite siųsdami vertimą būtinai nurodykite iš kokios knygos ar laikraščio ir kokio numerio bei laidos versta.

A. Bartniukui. „Nerimo naktis" netinka, nepakankamai aišku. Nedėsime.

J. pak. Br. P. „Bunkerių šešėlyje" neblogai parašyta, bet netinka turinio atžvilgiu.